

DOMOLJUB

Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljub«. — Telefon 25-49. Stanje 38 Din za celo leto, za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din.

Prostor ene drobne vrstice v inseratnem delu stane 10 Din. — Naročnina: inserate in reklamacije sprejema u p r a ž a »Domoljub«. — Telefon 29-02.

Važne naloge Katoliške akcije

V začetku letošnjega leta (1934) je bil naslovljen sv. Oče Pij XI posebno pismo na kardinala patriarha v Lisaboni, kjer priporoča med drugim posebno sledeče naloge: »Nobeno delo, ki je možno in koristno krščanskemu življenju se ne sme izključiti iz programa Katoliške akcije. Toda poleg vsega, so nekatere naloge posebno nujne, ene namreč, ki odgovarjajo bolj širokim in bolj občutnim potrebam. Med temi je danes pomoč delavskim slojem, ne samo duhovna pomoč — ki mora biti vedno prva — ampak tudi materialna pomoč. Pomagati jim moramo materialno po onih ustanovah, ki jim je poseben namen, da ustvarjajo načela socialne pravičnosti in evangeljske ljubezni. Da se množice ljudstva dajo tako zlahka zvoditi spretnim in zlobnim prevratnikom, tega je pogosto kriva nevednost v verskih rečeh. Zato pa je med važnimi nalogami Katoliške akcije, da se nje člani zbirajo okrog svojih dušnih pastirjev in jim pomagajo poučevati v temeljnih resnicah o troje, mladino in odrasle, katoliškemu apostolstvu je odprto najširše polje za dejstvovanje.

Druga stvar, ki se mora zanjo Katoliška akcija zavzeti s posebno skrbjo, pa so **dobro knjige, listi, zlasti dnevniki**. Za dobre se štejejo oni listi, ki ne samo ne nasprotujejo naukom sv. vere in načelom krščanske morale, ampak so tudi glasniki teh naukov in teh načel. Vsakdanja izkušnja priča, koliko vzgojno moč imajo dobri listi; priča pa nam to tudi neizmerno zlo, ki ga slabi listi sejejo, zlasti med mladino. Zato pa je nujno potrebno, da se slabim listom ustavljamo z dobrimi.

Katoliška akcija naj skuša doseči, da se bodo v krščanske družine odprla vrata listu, ki je veren glasnik naukov sv. Cerkve. Dobro urejevan list in tak, ki naj bi izrinil močne nasprotne liste, pa zahteva v sedanjem času velikih sredstev. Zato moramo za dober list delati z združenimi močmi. Združijo naj se plemenite sile vseh vernikov za prosep obče koristi; če je treba naj obči koristi žrtvujejo posamezne in krajevne interese; žrtvujejo naj vse, kar zahteva tako važna stvar, kot je **dober katoliški dnevnik**. (Bogoslovni vestnik 1934.)

Kakor nalašč za velike njive, na katerih dobro uspevajo vse vrste žita. Ni pa tu ne gozdov in ne rud, zato je to ozemlje izrazita poljedelska pokrajina in tudi z njo se v tem pogledu ne more primerjati prav nobena druga pokrajina naše države. Kdo na svetu bi mogel najti n. pr. med Dalmacijo in Vojvodino le najmanjšo sličnost.

Taka gospodarska enota je tudi Slovenija. Hribovita, malo ima večjih ravnin, ležeča že prav v Srednji Evropi s katero ima tudi dovolj prometnih zvez, ima dovolj premoga in vodnih sil, ki sta najvažnejši pogonski sili modernega gospodarstva, preoblikovana s kulturno visoko stoječim prebivalstvom enega jezika, vere in zgodovine. Torej zopet zaokrožena celota.

In kako izgleda ta v zgolj gospodarskem pogledu? Velika poljedelska posestva po vojvodinskem vzoru so pri nas nemogoča, zato je tista malenkost ravnih tal razdrobljena v nešteto majhnih njiv in posestev, na katerih skuša pridelati kmetič vsakega nekoliko, kar rabi pač za dom. Velika večina gorate in hribovite površine je pa pokrita z gozdovi, pašniki, travniki, sadovnjaki in deloma tudi z vinsko trto. Poljedelstvo je torej prepoznatno, da bi moglo preživljati vse prebivalstvo, niti vseh kmetov ne! Pač pa vrže, oziroma bi nam lahko vrgla živinoreja ter gozdarstvo, lepe dohodke. Toda tudi to bi še ne zadostovalo, zato je navezan naš narod prav zelo še na obrt in na industrijo.

Tudi v gospodarskem pogledu je Slovenija zaokrožena gospodarska enota, kjer se vse gospodarske panoge tesno prepletajo, prehajajo ena v drugo in se dopolnjujejo. Kmet je navezan na industrijo, kateri daje tiste svoje hčere in sinove, ki jih ne more zaposliti in preživeti na svojem majhnem posestvu, a delavstvu prodaja tiste izdelke, ki jih ima za prodaj. Industrija je prav življenjsko navezana na to našo zemljo, kajti iz nje črpa svoje najvažnejše življenjske moči: inteligentno delavstvo, les, pogonsko silo itd. Tu ima precej kupcev in dobre prometne zveze na vse strani. Slično je z obrtnikom. Naše gospodarstvo je torej zaokrožena enota, kjer je ena panoga odvisna od druge, kjer koristi uspevanje ene panoge tudi drugi. Obrt in industrija (trgovina seveda prav tako) imata v kmetu najštevilnejšega in najzanesljivejšega odjemalca, saj vemo, da bi na koncu vseh koncev in v skrajni sili samo kmet še lahko živel brez vseh drugih stanov, a noben drugi stan ne brez kmeta. Lahko trdimo, da bi se niti ena panoga slovenskega gospodarstva ne mogla ločiti iz skupnega okvira. Če ne bi popolnoma propadla, bi bila pa vsaj prav bistveno oškodovana.

Vsak slovenski človek ima zato največji interes na čim lepšem uspevanju vseh do-

Naš gospodarski program

Ves svet je velika zaokrožena gospodarska celota, kjer dobi, ali bi vsaj lahko dobilo človeštvo vse gospodarske dobrine, ki jih potrebuje. Manjše gospodarske celote so navadno tudi države. Toda že tu vidimo, da imajo le malokateri države vsaj vse glavne stvari, ki jih njih prebivalstvo potrebuje. Nekaterih stvari pridelujejo in pridobivajo več, drugih pa zopet manj, nego jih potrebujejo. Navezane so zato na to, da s sosednjimi in drugimi državami blago izmenjujejo: tisto, ki ga imajo sami odveč izvažajo in zamenjujejo za tisto, ki ga imajo premalo in ga morajo torej uvažati. To je mednarodna trgovina.

Vsa mednarodna trgovina se vrši po nekem načrtu. Vsaka država gleda, da sta si izvoz in uvoz v ravnotežju, a po možnosti, da država čim več izvozi in čim manj uvozi, kajti s tem se množi narodno bogastvo. Zlasti zadnja leta gledajo vse države na to, da ne uvažajo po nepotrebnem in da otežijo uvoz blaga, ki se prideluje ali izdeluje doma, oziroma bi se lahko pridelovalo in izdelovalo. Zato pospešujejo doma vse svoje naravne gospodarske moči, to se pravi: skušajo podpreti pridelovanje in izdelovanje potrebščin, za katere je danih le količnik pogojev, da jim teh ni treba po nepotrebnem uvažati. Istočasno pa tudi pospešujejo pri-

delovanje in izdelovanje takih stvari, za katere so dani še prav posebno ugodni gospodarski pogoji. Če se izdela in pridelata teh stvari preveč, pospešuje potem njih izvoz v one države, kjer jih manjka. Smotreno urejanje vseh teh stvari imenujemo **gospodarska politika**.

Kakor je torej vsaka država neke vrste gospodarska celota, tako imamo pa tudi v državah samih pogosto pokrajine, ki so zopet nekeke gospodarske celote same zase, ker se od drugih razlikujejo po zemljepisni legi, po značajni površini, po podnebnju itd. Vzemimo n. pr. Dalmacijo, ki je osek, kraški pas zemlje, ležeč ob morju in z milim nadmorskih podnebjem. Za poljedelstvo je le malo plodne zemlje. Ker travnikov ni, ne more biti živinoreja, kar pa zraste po kamenitih bregovih, je pa najprimernejše za rejo ovac. Zaradi ugodnega podnebja kaže po plodni zemlji najbolj gojiti vinsko trto ter oljke in fige. Jako važen činitelj je tam doli ribištvo. Končno je morje tudi najugodnejša vozna cesta za promet z drugimi državami. Sličnega značaja nima nobena druga pokrajina naše države, zato je Dalmacija, oziroma vse Primorje nedvomno lepa gospodarska celota zase.

Ali Vojvodina z velikim delom Hrvaške! Nepregledne ravnine z jako plodno zemljo.

RAZGLEDE PO SVETU

Obračun na dan miru

V nedeljo, dne 11. novembra ob 11 do-
poldne naj bi si bili vsi ljudje priklicali v
spomin svetovne vojne te številke žrtev:

- 10 milijonov ljudi je padlo;
- 19 milijonov ljudi je bilo ranjenih;
- 7 milijonov ljudi je bilo pobabljenih;
- 9 milijonov sirot in
- 5 milijonov vdov je ostalo po vojni;
- 10 milijonov ljudi pa je bilo pregnanih
iz hiše in doma.

Vsi stroški vojne so znašali grozno vsoto
10 bilijonov francoskih frankov.

Ce bi hotela smrt imeti parado svojih
žrtev, potem bi te korakale, bataljonsko ure-
jene, 81 dni in 81 noči neprestano pred njo.

Ce pa bi si podali v vojni padli vojaki
vseh narodov roke, bi tvorili verigo, ki bi
obsegala pol zemlje.

Ali naj prihodnja vojna ustvari verigo
mrtevcev, ki naj obseže vso zemljo?

Divjanje mehiških bramazonov

Do poročil iz Mehike je Calles, ki je
vojaški organizator najnovejše gonje proti
katoliški Cerkvi in predvsem proti krščanski
vzgoji otrok, nedavno imel v Guadalajari go-
vor, v katerem je izjavil, da je treba še pre-
stalo puščico duhovnikov, ki se bavijo z
vzgojo otrok, odstraniti. Cerkve in njeni za-
vezniki tvorijo zadnjo postojanko konse-
rvativcev, ki je treba zavzeti. Šole je treba
svoboditi vsakega verskega vpliva.

Ta izjava ni prav nič presenetljiva kato-
ličkim v Mehiki in tudi ne katoličanom v
ostalih državah. Callesovo imenja o kr-
ščanski vzgoji je bilo že davno znano. Zato
niso bili tako hujše presenečenje, ko se je
v oktobru poslanik v Mehiki Daniels pridružil
vojaki G. Daniels je namreč obiskal neko
šolo. Ob tej priložnosti je izjavil, da
Calles povsem prav, ko je dejal, da
je treba osvoboditi otroka. S tem je govoril
tudi vseh ameriških patriotov, posebno
tudi tistih, ki stoje na odgovornih mestih. Po od-
stopu katoliškega tiska se skuša

Daniels na ta način braniti, da trdi, da je
samo splošno izjavil, češ, da ima bodočnost
tisti, ki ima mladino na svoji strani. Kato-
liška revija "America" se s to izjavo ne za-
dovoljuje in zahteva, naj se poslanik, ki bi
se bil moral zavedati, kaj govori, takoj od-
pokliče.

Jezuit Kenny je nedavno prepotoval Me-
hiko, da bi proučil novi šolski stroj, ki so
ga uvedli revolucionarji. Pater navaja v svo-
jem poročilu reči, ki jih v listih sploh ni mo-
goče natisniti. Revolucionarji so uvedli po-
vsem boljševske učne načrte. V Mexico-Ci-
tyju je zvedel, da vodijo šolske otroke v po-
ročnišnico, kjer morajo prisostvovati porodu.
Na ta način jim ubijajo svoje prosvetitelstvo.

Učiteljsko iz Matamorosa v državi Ta-
maulipas je stavilo zbornici strašen predlog.
Učitelji so zahtevali, naj bi vlada dala po-
streliti vse šole in duhovnike, češ, da so
državni izdajalci ter so podrejeni svetemu
očetu. Oni so nasprotniki napredka mehi-
kanskega proletariata.

Žrtve za tujski promet drugod

V Banku "Boj za tuja" poroča podpred-
sednik puške zbornice dr. Oberthor v iz-
vajah zbornice o izdatkih posameznih
držav za tujsko propagando. Po teh podat-
kih izda Nemčija vsako leto Propagandi za
tujski promet 10 milijonov mark; Italija daje
tujsko-prometni pisarni "Ente" letno 9 mili-
jonov lir, poleg tega pa dobiva ta pisarna še
od gospodarskega ministrstva 1.5 milijona lir,

mačih gospodarskih panog. Boj ene gos-
podarske panoge proti drugi, boj enega stanu
proti drugemu je brez velike škode za vse
skupaj nemogoč. Slovensko gospodarstvo
je neotrljiva celota in enota. Koristi in uspe-
vanje enega so koristi vseh, a škoda enega
je škoda vseh.

Kaj nujno sledi iz tega? Vsi Slovenci
bi morali imeti kot celota tudi skupen in
enoten ter jasno začetan načrt za čim lepše
uspevanje našega gospodarstva, ali z dru-
gimi besedami: Slovenci nujno in neobhodno
potrebujemo jasen slovenski gospodarski
program, za katerega uresničenje bi morali
prav vsi zastaviti prav vse svoje sile. Sedaj
ga nimamo, kajti vsak vleče na svojo stran,
večina pa sploh nikamor in to je eden iz-
med važnih vzrokov, da je gospodarska kriza
pri nas danes še prav posebno huda. — E.

od hotelov 2.5, od železniskega ministrstva
0.6 milijonov lir in poleg tega še prispevke
od posameznih mest in letovišč ter zdravilišč.
Francija izda za tujsko propagando okoli 150
milijonov dinarjev. Belgija nad 22 milijonov
dinarjev in celo mala Avstrija skoraj 100 mi-
lijonov dinarjev. Češkoslovaška je dosedaj
izdajala na leto 3 milijone Kč, vsled sploš-
nega štedenja pa je bila ta vsota znižana na
2 milijona Kč, kar dr. Oberthor nad vse ob-
žaluje. V Jugoslaviji se ne izda za tujsko
propagando niti primeroma tako velika vsota
ko v drugih državah. Tudi eden vzrokov, da
se pri nas ne razvija tujski promet v za-
dostni meri.

BANKA BARUCH

15 Rue Lafayette, Paris

Odpremlja denar v Jugoslavijo
najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu.

Vrši vse bančne posle najkvalitetneje

Polni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksem-
burgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune:
BELGIJA: No 8064-64 Bruxelles. FRANCIJA: No 1117-04 Paris. HOLAN-
DIJA: No 128-04 Rotterdam. LUKSEMBURG: No 8907 Luxembourg.
Na zahtevo pošljemo brezplačno naše ček. nakaznice.

Pošlite naročnino!

AVSTRIJA

s Razno. V Slovenjem Smihelu se je
spravil tat v župnišče. Pograbil je vse, kar
je našel: obleko, perilo, fotografski aparat,
2 uri z veržico in 60 šilingov gotovine. Še
pred tedni je zginil župnikov pes. — V
Skočdolu je umrl Valentin Wurzer pod
Koblar, v Vernbergu pa Slabakova mati. —
V Novi vasi je preminula Krotnikova mati.
— Kmetijska šola v Wolfsbergu približno
leto vsled nezadostnega števila učencev se
bo več otvorjena. — Davica se je pojavila
s pričetkom mraza v celovških in beljskih
solah. — Križ v spomin rajnega kanclerja
Dollfusa se blagoslavlja 2. novembra t. l.
v Zreču. — V Beljaku je tovorni avto de
smrti povozil 40-l. perico Marijo Fratik.

NEMČIJA

s To in ono. Opozicija v protestantovski
cerkvi je zmagala in bo moral državni škof
dr. Müller odstopiti. Uradniki, ki so vodili
boj proti opoziciji, so bili že razrešeni svo-
jih dolžnosti. — Pri volitvah v nekdanji
nemško-južno-vzhodni Afriki je protinemski
stranka zmagala z dvetretjinsko večino. Pri
teh volitvah je verjetno, da se bo ta biča
nemška kolonija pridružila južno-afriški
zvezi (burski republiki). S tem bi bila
za vedno izključeno, da bi ta kolonija spet
prišla pod Nemčijo.

FRANCIJA

s Nova vlada. Vlada g. Doumergueja
je podala ostavko, ker ji večina parlamenta
izrazila zaupanja z glasovanjem za spe-
membo ustave. Nova vlada, ki jo je sest-
vil Flandin, ima bolj levičarski značaj in
je poznavalec razmer proročujejo kratkotrajno
življenje.

POLJSKA

s Opozicija v poljskem parlamentu je
napadla zunanega ministra Becka, češ, da
prezira zaveznike, ki so pripomogli k svo-
bodi poljskega naroda. Neki član vlada-
ne bloka je izjavil, da je Poljska se napadla
zvesta svojim zaveznikom, da pa ne more
trpeti, da bi se Poljski priznavala same
pravice do politike v predsohi. Tako je —
Poljski ministrski predsednik Kozłowski je
sprejel odposlanstvo Ukrajincev, s katerim
se je razgovarjal o gospodarskih vpraša-
njih. Sprejemu pripisujejo listi velik pome-
nen.

SPANIJA

s Značilna izjava voditelja španskih ka-
toličanov, Gil Robles je dopisniku nekake
francoskega lista z ozirom na težave v
Spaniji, izjavil sledeče: »Mi nismo stranka
katoličanov, ampak stranka, ki temelji na
katoliških načelih, ki jih hoče oživetiti. Mi
si ne želimo nobene moči v državi, am-
pak hočemo doseči le to, da bo država dobila
močno vlado, ki se bo opirala na močno in
stalno večino in ki bo lahko brezskrbno vla-
dala v mejah republikanske ustave. Mi no-
čemo nobene diktature katerekoli oblike,
najmanj pa vojaško, ker mi smo in oca-
nomo demokrati. Ljudje mislijo, da hočemo
mi režim spremeniti, to je usodna napaka.

rajti mi hočemo ustavni režim samo podpreti in utrditi.

Rdečarski pojmi o državljanski svobodi. V Madridu v Spaniji je bil izbruhnil generalni štrajk socialističnih delavcev kot protest proti vladnemu odloku, ki dovoljuje tudi zborovanja katoliške delavske mladine. Rdečarjem so katoliške delavske organizacije tra v peti. Da bi se le silno razmnožile.

Predsednik republike je dal zapreti svojega sina. Pri zadnjem uporu v Spaniji je stal v prvih vrstah puntarjev 22-letni sin predsednika republike Alojz Zamora. Služil je kot vojak pri svojem polku blizu Saragose in je vojake z govori spodbujal k uporu. Ko je ministrski svet razpravljal o revoluciji, je sam oče kot predsednik republike, zahteval, da sina vtaknejo v zapor in ga obsodijo po zakonu.

ANGLIJA

Se že »razorožujejo«. Angleška vlada je na predlog admiralitete sprejela sklep, da zgradi na otočjih Tihega morja in v okolici svojih avstralskih posestev 20 novih najmodernejših letališč za vojaška letala. V ta namen je sklenila nadalje, da bo takoj zgradila zračno vojsko, ki jo bo sestavljalo 50 letalskih eskadronov (okrog 500 letal) najmodernejših bombnih letal, ki jih bo namestila na imenovanih oporiščih v Tihem in Južnem morju. Letališča bodo tako obsežna, da bodo lahko sprejela 20 letal, nadalje bodo imela velika skladišča za bencin in petrolej ter močnejše letalske garnizije. V pošteb pridejo: otočja Fidži, Tonga, Norfolk, Solomon in Paupa. Državni podtajnik za vojno mornarico bo takoj odpotoval, da se sporazume z različnimi dominijonskimi vladarji glede skupnega postopanja pri zgradbi teh pomorskih letalskih trdnjav, ki so potrebne za obrambo angleških posestev v Tihem morju. Bombna letala, ki bodo nosila posadko 6 mož ter bodo opremljena z velikimi strojuicami, so že naročena pri angleških tvrdkah.

LITVA

Od resnega do smešnega je samo korak. V Litvi goje silno mnogo gosi, katere izvažajo celo v druge države. Zadnje čase pa je gosji izvoz zastal, gosi ostajajo doma in kmetje ne vedo, kaj bi z njimi. S tem vprašanjem se je začela pečati tudi litovska vlada ter sklenila več pripomočkov, med katerimi je prvi ta-le: Državnim uradnikom se naroča, naj za svojo porabo kupujejo gosi. V ta namen je izdelan cel načrt. Po tem načrtu bo vsak uradnik dolžan kupiti za svojo mizo — v teku leta seveda — toliko gosi, kolikokrat po sto litov plače ima. Če ima kdo 3000 litov mesečne plače, bo moral pač vsak dan jesti gosjo pečenko.

AMERIKA

Izid volitev v ameriško narodno skupščino je po zadnjih podatkih sledeči: demokrati, ki jim pripada državni predsednik Roosevelt, 317 mandatov, republikanci 102, poljski delavci 3 in naprednjaki 7 mandatov. Izidi glede 18 mandatov še niso znani. — Pri senatnih volitvah pa so dobili: demokrati 69, republikanci 23, naprednjaki 1

Kakor pravkar zapadli sneg ...

Če ravnete s perilom po Schichtovi metodi, ne ostane na njem niti sled nesnage. Tudi ne more: zakaj Ženska hvala razkroji nesnago čez noč tako, da drugo jutro s Schichtovim terpentinovim milom z lahkoto operete perilo!

To je vse delo, če perete po

SCHICHTOVI
METODI

SI 3 4-36

in poljski delavci 1 mandat. Negotovi so še trije mandati.

s Drobiz. V Clevelandu so umrli: 58-letni Jožef Germ iz vasi Cesta pri Dobropolju, 90-letni Jožef Mesnik iz Laz v fari

— V Sheboyganu je zapustil solzno dolino Janez Pozun iz Podvrha pri Sv. Lenartu.

DROBNE NOVICE

Samo 65 bojnih ladij ima Rusija in še te iz predvojne dobe.

Grška in Albanija sta edini državi v Evropi brez radio postaj.

Italijanska fašistična stranka ima po uradnih podatkih 850.000 članov, za 340.000 več kot lani.

Vse katoliške cerkve je dal zapreti guverner mehiške države Cissajula.

Med ujetimi španskimi uporniki je tudi sin predsednika republike Louis Zamora. Ta gotovo ne bo obešen!

3500 vagonov grozdja je do konca oktobra izvozila Bolgarska. Koliko mi?

110 hiš je upepelil požar v italijanskem mestu San Stefano.

Angleška delavska stranka je pri zadnjih občinskih volitvah zmagala tudi v mnogih škotskih mestih.

Umrli je v Franciji 90-letni baron E. Rotschild, starosta bankirske roduvine Rothschildov.

Pravo ime atentatorja Georgijeva je Veličko Kerin, rojen v Kamenici na Bolgarskem.

KAKAO ZA 4 OSEBE 1

Sedaj v mrzlih dneh potrebuje človek izdatnejše in krepkejšo hrano, da ostane telo odporno proti prehladam in boleznim. Zato je priporočljivo, da zajtrkujete **Mirim kakao**, ki je zelo hranljiv in okrepuječ. Zavitek **Mirim kakao** za štiri osebe velja samo Din 1!

Krka, in 46-letni John Bruss iz Planine pri Rakeku. — V Swandele je odšla v večnost Marija Misteck r. Vesel iz Sušne pri Ribnici.

KAJ JE NOVEGA

Kmetije in cene

V Vašem cenj. listu, v št. 45, v uvodnem članku pod naslovom: Kam vodijo razmere kmetaj, blagovolite popraviti primerjavo vžigalic z mlekom. Pred vojno se je prodajalo mleko po 20 vinarjev liter, in po deželi se je prodajal liter mleka po 16 vin.

Jaz sem imel pred vojno v Mostah trgovino in smo prodajali vžigalec, 10 škatlic vžigalic, po 11 vinarjev, v mestu so prodajali zavitek vžigalic po 12 vin. Ako je kmetica prinesla mleko v mesto, kateremu je bil dovoz popolnoma prost, ga je prodala za 20 vin. liter. Nazaj grede se je ustavila z vozičkom v predmestju pred trgovino in je dobila za iztrženi denar za liter mleka 20 škatlic prav dobrih vžigalic in je doplačala samo 2 vinarja. Po deželi so se prodajale vžigalice nekoliko višje, in sicer: zavitek 10 škatlic po 12, 13 in najvišje po 14 vinarjev. Mleko se je po deželi prodajalo povprečno po 16 vin. Torej je kmetica prejela na deželi za 1 liter mleka 10 škatlic in še 2, 3 ali 4 vinarje nazaj.

Danes prodajajo mlekarice mleko v Ljubljani po Din 2.— in morajo pri tem trpeti še užitnino, tako da ne dobe danes za 1 liter mleka niti celih 2 škatlic slabih vžigalic.

Na kmetih se prodaja mleko privatnikom po Din 1.25 do največ Din 1.50, torej dobijo za 1 liter mleka eno in četrt škatlice, ali poldrugo. V mlekarne na deželi ga pa prodajajo po 75 par do 1 Din, to se pravi: 1 liter mleka daš za tričetrt škatlice, ali v najboljšem slučaju za 1 škatlico vžigalic.

Sedaj pa pogledajmo, koliko je zaslužil pred vojno trgovec pri vžigalicah in koliko danes. Malo trgovcev je bilo, da niso vzeli celega zaboja vžigalic, to je 50 velikih zavitek ali 5000 škatlic. Cel zaboj je pred vojno stal 90 kron. Ako je trgovec cele zavite, to je po 10 škatlic prodajal, je izužil v Ljubljani za zaboj 120, 130, 140 kron. Pomisliti moramo, da se je prodalo mnogo vžigalic na drobno in se je škatlica prodajala po 2 vin. Kakšni krasni dobički so bili to! Nam se slane cedijo, ako pomislimo za nazaj! Trgovec je zaslužil pri vžigalicah po 20, 30, 40 do 100%. Danes pa stane tak zaboj, s slabšo kvaliteto vžigalic, 4750 Din. Med trgovci so bele vrane oni, ki bi danes kupili cel zaboj. Trgovec mora danes nabavljati vžigalice le pri glav. založniku tobaka, kjer plača za zavitek 95 Din. Torej zasluži borih pet dinarjev ali 5% kosmatega dobička.

Pred vojno je bil redek kmet, obrtnik ali trgovec, kateri je bil rubljen od davka-

rije, danes so pa bele vrane dotični, ki niso bili še rubljeni. Pred vojno se je vse nekako skladalo: cene kmetijskih pridelkov s ceno obrtniških, industrijskih izdelkov ter z davčno odmero. Danes se pa ne skladajo ne z enim ne z drugim. Davkarje zahtevajo svoj delež neizprosno. Industrija se je odela z debelim zaščitnim plaščem, ki ga niti vojska prodreti ne more. Pod tistim plaščem se zbirajo naši žulji, kateri gredo umetnim potom preko naše meje v žepu nenasitnih tujecev in domačih pijavk. Bilance delajo take, da izkazujejo večno zgubo in plačajo le malenkosten davek. Za, da javnost ne sme vedeti, ker drugače bi že zdavnaj sama obračunala z njimi. Koliko se gorostasnejših primerov bi se lahko navedlo glede različne cen itd.

Tu sem vam nekaj površnega navedel in dobro bi bilo, da bi popravili glede različne cen vžigalic s cenami mleku. Navedem pa na željo o drugih predmetih še gorostasnejšo razliko, ako želite. — J. M.

Revščina povečuje umrljivost

Neki ameriški znanstvenik je dognal, da pride na 100 bolezenskih primerov v bogatih slojih, 108 v srednjih in 112 v revnih. Pri ljudeh, ki so bili prizadeti od gospodarske krize v letu 1929—1932, je bilo za 60% več bolezni, kakor pri ljudeh, od krize ne prizadetih. Med brezposelnimi je bilo za 39% več bolezni, ko med zaposlenimi.

Povprečno je znašala umrljivost pri povprečju 100 pri bogatih slojih 81.2, pri srednjih 94.2, kvalificiranih delavcih 95.1, polkvalificiranih 100.7 in pri nekvalificiranih 125.8. Še težje posledice revščine kaže umrljivost otrok. Pri povprečni številki 100 je znašala umrljivost otrok v 1. skupini 48, v 2. 70, v 3. skupini 97, v 4. skupini 113 in v 5. skupini 123. — Uteha je le v tem, da je splošno padla umrljivost. V starem veku je znašala povprečna starost ljudi komaj 25 let, danes pa 50, v nekaterih državah celo 60. Od novorojenčkov umre še danes na Kitajskem vsak tretji, v Evropi vsak šesti. — Iz vsega tega sledi, da zdravnik sam ne more pomagati, če žive bolniki v preslabih gnetnih razmerah.

V vsako hišo »Domoljuba«!

Žena in delo

Ena najusodnejših posledic industrializacije je pritegnitev žene v tovarno; v tem trenutku sta uničeni žena in družina. Žena je v tistem trenutku zšla na tujo pot, na tisto pot, ki silno redkokrat pelje do pravega cilja. Neglede na to, da je tovarniško delo za ženo nenaravno, tujenemu telesnemu ustroju neprijetno in nezdravo, pušča tovarniško delo na našem žensstvu še druge, za človeško družbo morebiti še hujše posledice. Tovarniško delo podira človeštvu zadnje stebre, na katerih stoji naša kultura. Kdo naj nadomesti ženo-mater, ženo-vzgojiteljico, ženo-progovodnico srčne kulture, razširjevalko dobrotelosti, tolažnico žalostnih?

Človeštvo skuša ubežati zlu na razne načine. Ustanavljajo se zavetišča za otroke onih mater, ki delajo v tovarnah, z zakoni se prepoveduje nočno delo za ženske, z zakoni se določa najnižja plača, se določa najvišji delovni čas itd. — Vidimo trud Mednarodnega urada dela, vidimo prizadevanje zakonodaje. (Zakon o zaščiti delavcev, zakon o inšpekciji dela, zakon o zavarovanju delavcev itd.) Pa gre vendar na slabše.

Težko je najti vse vzroke tega usodnega pojava. Brez dvoma pa mora v mnogih primerih žena na delo zato, ker je moževa plača

nezadostna. Toda čemu silijo v mesto in v tovarne dekleta z dežele, ki bi mogla ostati na svojem domu in pri delu, ki je njihovim telesnim in duševnim lastnostim najprimernejše? Kapitalistični duh je znal s sredstvi, ki so mu na razpolago, in z vztrajnostjo, ki je le njemu lastna, vzbuditi potrebo po ogromni množini nepotrebnih predmetov. Moda je njegov priganjač, reklama pa uspešen snubač. Seveda je treba za vse to denarja. Tedaj se pojavi kapitalist in ponudi ženski delo v tovarni zgolj zaradi lakomnosti, češ, žena dela ceneje kot možki.

Ali je mogoče dvig naroda, države in človeštva v takih okoliščinah? Zdrava družba bo nastala le po zdravi družini; družina pa bo zdrava šele tedaj, ko bo imela telesno in duhovno zdravo mater. Tovarne (in tudi pisarne) pa so uničevalci prave ženskosti in materinstva.

Komunistični agitatorji. Ruska »Pravda« piše, da vzdržuje Rusija v inozemstvu 1.300.000 plačanih agitatorjev. — V istem času pa ruski narod doma umira od glada.

Okrog 21 milijonov brezposelnih je sedaj na svetu.

Pri vsaki prirodni mineralni vodi je glavno, koliko ima raznih zdravilnih sestavin: čim več jih ima, več velja Radenski Zdravilni vrelec. Imajo preko 20, poleg težkih kovin, ki so bile v njem ugotovljene lanske leto in katerih nima nobena druga mineralna voda v Jugoslaviji. Zato pa je Radenski Zdravilni vrelec za zdravje tako koristen in tako izbornega okusa. Primerjajte analizo drugih mineralnih vod z Radenskimi, pa se boste takoj odločili ter odšli vedno in povsod zahtevali izrecno Radenski Zdravilni vrelec. Zahtevajte obilno brošuro o Radenski pri upravi Zdravilišča Stalina Radenci.

OSEBNE VESTI

d 85 let je dopolnil g. Karel Knuplež, posestnik v Jarenini. Na mnoga leta!
d 70 let je dopolnil organist opatijske cerkve v Celju g. Karel Bervar. Starosto lavantinskih organistov Bog živi še mnogo let!
d V Ljubljani se je mudil on nedeljo minister za gozdove in rudnike dr. Ulmansky.
d Za ravnatelja državne trgovske akademije v Mariboru je bil imenovan prof. Peter Modic, dosedaj profesor na trgovski akademiji v Nišu.

DOMAČE NOVICE

d 2e od začetka šolskega leta ni pouka v kršćanskem nauku na kočevski gimnaziji, ker ni nobenega profesorja za ta predmet. Na osnovni šoli je prav tako.

d Kršćansko socialna zveza v Celovcu je priredila v dneih 29. in 30. oktobra 1934 pevski tečaj. Udeležencev je bilo 34. Vodil je tečaj g. profesor Bajuk iz Ljubljane.

d Ena najbolj priljubljenih jedi v Ljubljani so vampi, ki jih Ljubljančani jedo v najbolj različnih oblikah ter jih imajo radi za kosilo, večerjo, malico in celo za zajtrk. Kar ljubljanski mesarji pokoljejo živine, bi bilo premalo za vampe, kolikor jih Ljubljana porabi. Zato izkazuje podatki mestnega dohodarstvenega urada, da mora Ljubljana vsako leto uvoziti veliko množino svežih vampov za ljubljanske kuhinje. Vampe pa uvaža Ljubljana iz Maribora. Mariborčani baje nimajo vampov tako radi, da bi jih pojedli vse, kar jih pridobe pri zakolu in jih radi odstopijo vampov lažni Ljubljanji.

d Nova cesta Trbovlje—Št. Pavel se gradi že tretje leto. Končati je samo še spodnji del proti Št. Pavlu, kar bodo nadaljevali prihodnje leto. Se letos pa bo pri kmetiji Kregarja nova cesta zvezana s staro in bodo v kratkem pričeli voziti že po novi cesti. Te nove ceste pač nihče ne bo bolj vesel kakor kmetje, ki prevažajo svoje poljske pridelke na trboveljski trg.

— Telesno zaprtje, slaba prebava, ne-normalni razkroj in gnoloba v črevih, prevelika množina kisline v želodčnem soku, nečista koža na obrazu, na hrbtu in prsih, tvori, mnogi katar ustne sluznice izginejo prav kmalu z rabo naravne »Franz-Josef-grenčice. Številni zdravniki in profesorji »Franz-Josef« vodo že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov uporabljajo z ugodnim uspehom.

d Bela vrana. Zagrebška tvrdka Filip Deutsch je poklonila zagrebškimi socialnim in človekoljubnim društvom 50 vagonov drv, da jih razdele med reveže zagrebškega mesta.

d Nepoštena mlekarica. Na zahtevo nekega posestnika izpod Smarne gore so šentviški orožniki zaprili neko mladenko, ki je bila pri njem zaposlena ter je vozila mleko raznim strankam v Ljubljano. Mladenka je pri strankah denar pobrala, pa ga ni vedno oddajala svojemu gospodarju. Tudi pri nekih trgovcih si je naročila blago na gospodarjev račun. Posestnika je oškodovala za 13.600 dinarjev.

d Povest o debeli pesi se nadaljuje. Posestnik Strahl Matija, Zbigovec, p. Zg. Rad-

gona, piše: V »Slovenec« sem nedavno bral, da je pridelal posestnik Černe Ivan v St. Ilju peso, ki tehta 11.31 kg, druga 7.24 kg in tretja 6 kg. Ker sem dosegel jaz pri pridelavi peso še vse močnejši pridelek, sporočam, da sem pridelal »Mamute in »Eckendorfer« peso, ki je vsaka tehtala po 15.30 kg, a po 12 kg, 9 kg in 7 kg jih je bilo na stotine. Iz 4 kg semena sem pridelal deset voz obrezane pese, to je okrog 100 centov, na 20 arih površine. Gnojil sem samo s hlevskim gnojem in polil enkrat z gnojico. Okopana je bila pesa trikrat, liste pa sem obtrgal za krmiljenje dvakrat. Sejal sem izvirno seme iz Poljske, ki sem ga kupil pri trdkci Sever in Komp. v Ljubljani.

d Pasji kontumac so razglasili v vsem kamniškem okraju.

d Velika večina mariborskih meščanov ni iz Maribora. Nad 4000 mariborskih meščanov je Primorčev.

d Nebotičnik začne baje graditi v Zatrebu Bafa.

d »Za gospodarski svet« se zopet toplotno zavzema »Trgovski list«. Piše, da bodo šele z »Gospodarskim svetom« naše gospodarske sile združene in da šele z njimi dobimo podlago za uspešno gospodarsko delo. »Trg. list« zahteva, da se člani »Gosp. sveta« ne imenujejo, ampak svobodno volijo od gospodarskih organizacij, da bodo tako v »Gosp. svet« dejanski predstavniki našega gospodarstva.

d Kmečki magazin, nova manufakturna trgovina v Ljubljani, Krekov trg 10 (nasproti Mestnega doma). Ako hočete dobro blago in poceni, potem obiščite nas in prepričajte se. Naše geslo je: Mati dobilek — velik promet!

d 2e 75 siromašnim otrokom je botrovala. V varaždinski bolnišnici je zaposlena kot bolniška sestra gđe. Bara Kovač, ki opravlja službo že 7 let. V teh 7 letih je do sedaj botrovala že 75 siromašnim otrokom, ki so prišli na svet v bolnišnici in katerim ni nihče drug hotel biti boter. Ona je bila zmerom pripravljena botrovati in je vsakemu kršćencu podarila vso detinsko opremo. Pač redek zgled v današnjih časih!

d Mesto Karlovec, ki ima svoje ime po nadvojvodi Karlu, namerava spremeniti svoje ime v Zrinjski grad.

d Ceno tramvajskim vozovnicam je znižala sarajevska občina. Takoj se je dvignil promet.

d O nevdržanih cestnih razmerah na progi Maribor—Sušak je razpravljala te dni tudi tujsko-prometna konferenca v Belgradu.

d Zopet je pričela z obračevanjem tovarna čokolade »Sanac« v Hočah pri Mariboru. Je že nekaj let počivala.

d Čmureški železniški most med Jugoslavijo in Avstrijo je bil do polovice, ki je avstrijska, že pred daljšim časom obnovljen. Letos so prenovili še jugoslovansko polovico mostu.

d Nova podzemeljska jama. Posebna četa domačinov — Notranjcev se je pred dnevi odpravila v Dobee, občina Begunje pri Cerklju. Raziskovalci so si postavili za cilj, da temeljito preiščejo jamo Gaberco v hribu nad Dobcem. Jama se je raziskovalcem pokazala v vsej svoji kraški jamski krasoti. Jamarji so naleteli na izredno krasne kapnike. Napravili so tudi več fotografskih posnetkov.

d Pri nagnenju k maščobi, protinu, sladkosti izboljšuje naravna »Franz-Josefov« grenčica delovanje želodca in črevesja in trajno pospeši prebavo.

d Ni vedel, koliko je imel denarja. V vasi Bočkinci na Hrvatskem je aradi preteklega meseca nekdo vlomil v hišo kmeta Lovra Bočkince, ki je živel v hiši sam s svojo ženo. Ukradeni je bila velika vsota denarja. Stari Bočkinec se sam ni vedel, koliko denarja je imel doma, sodil pa je, da mu je tat odnesel okrog 400.000 Din v gotovini in knjižicah. Za neznanimi vlomilec so orožniki uvedli temeljito preiskavo, ki jo je te dni kronal uspeh. V Novi Gradski so orožniki opazili v neki gostilni sumljivega človeka, ki je dobesedno razmetaval okrog sebe denar. Prijeli so ga in našli pri njem 77.000 Din v gotovini in več vložnih knjižic. Sprva je tajil, ko so ga pa na licu mesta v Bočkincih začeli zasliševati z navzkrižnimi vprašanji, je priznal. Vlomitelec je 29 letni Jakob Dragič, bivši finančni stražnik.

d 36 požarov je že bilo to leto v Sisku.

d Pod predsedstvom dr. Antona Korošca je bila 6. novembra v Belgradu seja ožjega odbora Glavne Zadrzne zveze v kraljevini Jugoslaviji, na kateri je bilo sklenjeno, da se letošnji redni občni zbor Glavne Zadrzne zveze vrši 2. decembra v Zagrebu. Kongresa Glavne Zadrzne zveze letos ne bo.

d Narodnosocialistična stranka je ponujal Slovenski ljudski stranki. Dne 6. novembra se je vršila pred mariborskim okrajnim sodiščem razprava proti Jožetu Vokaču, železniškemu uradniku v Mariboru, zaradi razčlenjenja časti. Tožil ga je Rudolf Tumpej, bivši predsednik Zveze jugoslov. nacionalnih železničarjev. Vokač je na obnem zboru zveze očital, da je Rudolf Tumpej pred leti, ko je narodnosocialistična stranka na Kranjskem likvidirala in prešla k Zerjavovi SDS, ponujal narodnosocialistično stranko na bivšem Stajerskem po narodnem poslanec gosp. Zebotu bivši Slovenski ljudski stranki za 20.000 Dln

VINA

prvovrsta po najugodnejših cenah kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani

— Obtožencu g. Vokaču se je dokaz resnice posrečil, nakar ga je sodnik oprostil. Gosp. Tumpej pa je bil obsojen na plačilo vseh sodnih stroškov.

d Pri ishijasu sledi na kozarec naravne »Franz-Josefove« grenčice, popite zjutraj na tešče, brez truda izdatno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja.

d Še vedno cvetoče jagode. G. Pučko iz Pobrežja pri Mariboru je nabral pri Vurbergu šopek cvetočih jagod.

d Občina v Križevcih se je pogodila s svojimi upniki. Občina bo izplačala v šestih mesecih svojim upnikom samo 55 odstotkov tega, kar je dolžna.

d Zgradarino je davčna uprava v Subotici odmerila na 7 milijonov Din. to je za pol milijona nižje, kakor lani. V Jugoslaviji torej še obstoje davčne uprave, ki odmerjajo tudi nižje davčne osnove.

d Izbrano žitno seme bodo delile vse banovine kmetovalcem, ki so jim vremenske nesreče uničile posevke. Dravska banovina dobi v ta namen 70.000 Din. Banovina nakupi žita in ga razdeli med prizadete. Po sledeči žetvi bo moral vsak prejemnik državnega žita plačati od države prejeto žito, kakor bo cena ob žetvi v letu 1935.

d Cene kruha so znižali te dni v Novem Sadu. Sedaj stane kilogram črnega kruha 1.50, polbelega 2 in do 2.50 Din.

d Opozarjamo cenjene čitatelje, ki bolehalo na boleznih srca, jeter, ledvic, žolčnih in želodčnih kamnih, da uživajo stalno Račenski Zdravilni vrelec, ki je tudi izborna pijača sam zase ali pomešan z vinom.

d Sporazum med Italijo in Jugoslavijo je po mnenju časopisa »Tempo« mogoč, ker se je sedaj baje tudi Italija prepričala, da ni računati z razpadom Jugoslavije.

d Francoski in angleški časnikarji so ugotovili, da so se na Madžarskem v raznih krajih ob jugoslovanski meji vezljali gotovi ljudje za vpade v Jugoslavijo.

d 150 naprav za razsvetljavo vagonov v vrednosti en in pol milijona zlotov namenjajo jugoslovanske železnice naročiti na Poljskem.

d Delavski dom zgrade z Drvarju v Bosni. V označeni namen je sarajevska Delavska zbornica odkupila neko nedovršeno stavbo, ki je bila namenjena za hotel.

d V državno pletarsko šolo v Ptuj je sprejetih 25 goincev iz raznih krajev dravske banovine.

Spomenik kralju Aleksandru I.

Zalasan spomenik marsejskim žrtvam so postavili pred marsejsko borzo, blizu tam, kjer se je zgodil zločinski umor. Spomenik kaže doprsna kipa kralja Aleksandra (na levi) in francoskega zunanjega ministra Barthouja (na desni).

NESREČE

d Gospodarsko poslopje je uničil požar posestniku Avgustu Frajznanu v Jelenčah, obč. Pesnica pri Mariboru.

d Kozolec je pogorel posestniku Mihaelu Tračniku v Zadobrovi pri Dobrunjah.

d Vse je pogorelo do tal posestniku Fr. Zelenki v Braslovcih pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

d Mala šupa je zgorela čevljarstvu mojstru v Zgornji Zadobrovi.

d Sledovi neznane nesreče. Te dni je prišel na pregled v delavnico državnih železnic v Mariboru salonski vagon dvornega vlaka. Ko so začeli s pregledom, so našli na strašno odkritje. Kolesa vagona so bila oškropljena s krvjo, na ogrodju osi pa so še bili prilepljeni kosci mesa. Dognali so, da ni bil na progi od Zagreba do Maribora nihče

povožen. Nesreča, o kateri pričajo grozni znaki, se je morala prigoditi kje spodaj v južnem delu proge.

d Roko si je zlomil pri delu v mariborski tovarni Ehrlich 41 letni delavec Ivan Merc.

d Tramvaj je do smrti povozil v Osijeku obče znanega denarnega pismonošo Milana Devića.

d Nevarno se je poškodoval 43 letni železničar Franc Erjavec iz Skok pri Mariboru. Stroj mu je zmečkal na tračnicah stopalo desne noge.

d V mlaki so našli mrtvega užitkarja Fr. Geča v Zamušanih pri Ptuj. Verjetno je, da ga je zadela kap, nakar je omahnil v mlako in utonil.

d Huda nesreča pri razkuženju parnika. Jugoslov. Lloyd. lastnik parnika »Kraljica

Lov na slanike. Slika iz luke v Severnem morju, kjer sedaj nalagajo ogromne množine slanikov in jih razpošiljajo po vsem svetu

Kitajski maršal Čiangkajšek je na res žudežen način usel smrti. Na njegov poseben vlak je bila vržena bomba, ki je ubila dva uradnika iz njegovega spremstva, medtem ko je maršal ostal nepoškodovan

Marijer, je za letos umaknil parnik iz prometa do prihodnje sezone in ga dal razkužiti. Za to delo so bili določeni trije delavci. Razkužbenje so opravljali s strupenim plinom cianom. Pri tem delu so nosili seveda maske. Maske pa so bile najbrž slabše kakovosti, ker so propuščale plin. Vsi trije delavci so utrpeli zaradi tega huda zastrupljenja s cianom. Eden od njih, 46 letni Djuka Djuričič, je med prevozom v bolnišnico umrl, ostala dva pa bosta najbrž ozdravela.

d Se dve nesreči. Oni petek se je pripetila pri rudniškem skladišču v Krmelju na Dolenjskem huda nesreča, ki bi kmalu zahtevala življenje 11 letnega dečka. Posestnik Strnad iz Brunke se je peljal s svojim sinom z volmi po cesti. Vola pa sta se splasila in oče in sin sta padla pod voza. Oče je dobil le male poškodbe po obrazu, sin pa je dobil hude notranje poškodbe ter si je zlomil obe nogi v stegnu. Nezvestnega dečka so prepegljali v novomeško bolnišnico. Le malo je upanja, da bi ostal pri življenju. — Prej ta dan pa je v Bojniku pri Krmelju podivjan bik podrl neko žensko na cesti ter jo hudo poteptal. Ženska si je zlomila roko.

NOVI GROBOVI

d Vsi boste prah, pepel. V Ribnici je zapadla v Gospodu 75 letna Marija Maležič roj. Adamič. — V St. Vidu nad Ljubljano je umrl strojni podjetnik, 30 letni diplom. tehnik Tone Kremžar. — V Kranju je zapustila solžno dolino Marija Siferer roj. Soklič. Trgovčeva soproga. — V Pobrežju pri Mariboru so pokopali Marijo Fon. — Na Količevem pri Domžalah je umrla Marija Jereb roj. Kobilšek. — V Stožicah pri Ljubljani je odšla v večnost 64 letna Helena Cunder. — V Žrečah je umrla Marija Pokorny roj. Stadler. — V Zibiki je zaspal v Gospodu 70 letni Založnik Martin. — V blaženo večnost se je preselil g. Bertold Bartel, župnik v Vavti vasi. — V Sostrem pri Ljubljani so pokopali Ano Fajon. — V Kamniku so položili v grob dr. Rudolfa Schmidta, starešino okraj. sodišča v Badesah. — Na Savi pri Litiji je odšla po plačilo k večnemu Sodniku Marija Sakotnik, mati šol. upraviteljice na Savi. — V ljubljanski bolnišnici je umrla Marija Jerman, doma iz Dolenjega jezera pri Cerklju. — V celjski javni bolnišnici je odšel k Gospodu po večno plačilo kurat v pokoju g. Matija Ljubša. — V Ljubljani so umrli: Bogica Marčan, Ana, Majnik roj. Juvan, absol. jurist Rudolf Podpac, uradnik Jože Magister, žel. poduradnik v pok. Karel Hribernik, 80 letna Marija Likar in zasebnica Marija Kunej. — Naj počivajo v miru!

d Trije bratje so umrli v enem tednu. V Spod. Lukencu pri Mokronogu je v družini g. Antona Fistra iztrgala zahrbtna bolezen v enem tednu tri krepke sinove; najstarejšemu je bilo 24 let. Tudi oče leži smrtno bolan.

DOBRO ČTIVO

k Knjiga o lepem vedenju, spisal Urbanus. Tretja, zelo pomnožena in izpopolnjena izdaja, 338 strank, 1932. Stane 50 Din, vez 64 Din, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Nova izdaja je popolnoma prilagojena novim razmeram. Posveča veliko skrb obveznostim, ki jih ima človek do družbe. Skratka: knjigo o lepem vedenju mora poznati vsak človek, če neče veljati pri soljudih za nevednega ali neolikanca. Knjiga bi morala imeti častno mesto v vsaki slovenski hiši. Na razpolago je tudi cenejša — skrajšana izdaja, ki stane samo 30 Din.

Ali so pljučne bolezni ozdravljive?

To nad vse važno vprašanje zama naravno vse, ki bolehujo na astmi, katarju na pljučih, zastarelem kašlju, zasluženju, dolgotrajni hr-pavosti in hrip, pa doslej niso našli zdravila. Vsi te ki bolniki dobe od nas

popolnoma brezplačno knjigo s slikami,

izpod peresa gosp. dr. med. Gu. Imanna, hvalega šel-zdravnika v zavodu za hruzenkuro, o temi: Ali so pljučne bolezni ozdravljive? Da omogočimo vsakemu takemu bolniku, da spozna vrsto sv. je bolezni, smo se odločili v interesu splošnega blaga odpustiti to knjigo na zahtevo popolnoma zastoj in poštnine prosto. Napisati je samo dopisnico (frankirano z Din 175) in jo odpustiti na

PUMLMANN & Co., BERLIN 595 Muggelstrasse Nr. 25-25 a.

Odobreno od ministrstva socialne politike, »an teitsko odeljenje S. Br. 2416 od 12. XII. 1933

Zaščitnim kmetom

Kakor ste že brali, je izšla glede zaščite kmečkih dolžnikov nova uredba. Sedaj je zagledal beli dan tudi pravilnik in je mogoče vsakemu kmetu to vprašanje končno veljavno urediti. Kogar je denarni zavod ali zasebnik kot upnik že priznal za zaščitenega po uredbi, mora s 15. novembrom t. l. plačati 6% obresti za svoje zaščitene dolgov denarnim zavodom, zasebnim upnikom pa 3,5% obresti. S tem je do prihodnjega novembra izpolnil svojo dolžnost.

Kdor pa z upniki še ni uredil vprašanja, ali je zaščiten ali ne, naj v interesu upnika in sebe to sedaj takoj stori. Od pristojne občine naj zahteva uradno potrdilo po novo predpisanem obrazcu in ga predloži upniku. Potrdilo je sedaj kolka prosto. O postopku pri morebitnih sporih bomo pozneje svojim bravcem kaj napisali. Za sedaj pa opozarjamo kmečke dolžnike le na dolžnost, da plačajo pravočasno prvo obveznost, ki obsega sedaj le obresti. Za vse dolžnike-kmete, ki svojih dolgov do sedaj niso imeli v redu glede na obresti, velja, da so se vse zastale obresti, ki ne presegajo triletno dobe, pripisale glavnici. Prav tako so se pristeli glavnici vsi postranski, neplačani stroški (fiz. tožb, vknjižb, opominov itd.). Na ta način se je glavnica povečala. Da boste vedeli, pri čem ste, naj se vsak kmečki dolžnik pobriga, koliko sedaj

njegov dolg na glavnici znaša. Od te povečane glavnice ima letos plačati denarnim zavodom 6%, zasebnikom 3,5% obresti. Ako kdo do 15. novembra 1934 ne bi plačal svoje obveznosti na obrestih, bo gotovo dobil opomin. Pa če ga tudi ne dobi, mora vedeti, da je skrajni rok za plačilo 30 dni po terminu, to je do 15. decembra 1934. Kdor bi v tem času ne plačal, ga upnik takoj naslednji dan lahko toži in s tožbo prisili, da plača. Stroške tožbe plača dolžnik. Če bi moral upnik tri zaporedne obroke izterjati sodnim (prisilnim) potem, izgubi dolžnik zaščito in ga lahko potem vsak čas upnik požene za celotno terjatev.

V bodočih letih obroki prav tako kot letos zapadejo v plačilo 15. novembra vsakega leta. Plačevati se pa morejo do tega dne poljubno in v vsakem znesku, kakor pač kdo more. Samo, da je do določenega dne obrok za določeno leto v celoti plačan, pa je lahko dolžnik brez skrbi.

Za plačilo letnih obrovov denarni zavodi ne bodo hoteli sprejemati hrušičnih knjižic. S knjižicami se zadnje čase vse preveč slepari, zato naj na plačilo z njimi nihče ne računa. Zavodi so odšteli denar v gotovini, zato ga hočejo tudi v gotovini nazaj, da sami lahko svojim vlagateljem v gotovini vloge izplačujejo. Le tako je pošteno in tako mora biti!

Lesno gospodarstvo Jugoslavije

Arnold Hirth iz Zagreba piše med drugim: Lesno gospodarstvo Jugoslavije je bilo po zvišanju italijanske carine v zagoni. V zadnjem času so pa tozadevne tožbe utihnile in v moremno opazovati stalno boljšanje. Najbolj razveseljiv je pogled na Orient, kjer smo prodrli v Egipt, Palestino, Sirijo in celo v Perzijo. Dalje smo pričeli prodajati v Južno Ameriko, posebno v Argentino. Kupčija z Grčijo in Turčijo je tudi postala prav živahna. Kljub vsem nepravilnostim je Italija še zmeraj naš najboljši odjemalec lesa; nadaljujega zboljšanja pričakujemo od bližnje trgovske konference. Izvoz lesa v Spanijo je bil do vpeljave dovoljenih uvoznih količin zadovoljiv; upamo, da bomo dosegli nove zadostno visoke uvozne koli-

čine. Trgovina s Francijo je bila letos kaj slaba, a se tudi drugi dobavitelji tozadevno pritožujejo. Svica je bila dober odjemalec našega hrastovega lesa. Napeti odušaki za Ogrsko postajajo boljši. Tudi domači odjem je bil primeroma še dosti dober; največja ovira pri stavbnem delovanju je dobava kreditov. Pohištvena industrija je bila dobro zaposlena; Jugoslavija izdeluje sedaj že najfinejše predmete in je pričela tudi že izvažati. Tudi papirna industrija je imela razmeroma dosti dela. Prepričan sem, da se bodo kreditne razmere v bodočem letu zboljšale, in tedaj se bo jugoslovansko stavbno gibanje dvignilo na nepričakovano višino. Vobče so izgleidi v bližnjo bodočnost prav dobri.

„Spoštujte“ že, ampak dal ne bo nič

Clarence J. Brown, republikanski kandidat za guvernerja države Ohio, je izjavil, da je odločno nasproten zahtevi, da bi se iz drž. zakladov podpirale katol. šole. »Jaz imam,« je izjavil Brown, »največje spoštovanje za katoliške zavode in šole, toda se bom boril z vsemi silami, da taki zavodi, ki so sicer zasebnega značaja, ne dobe nobene podpore od države. Ves davčni denar, ki prihaja v

državno blagajno, se mora uporabiti samo za javne šole.« Tako se godi katoliškim šolam, kjer samo »spoštovatelji« katoliških šol odločujejo pri davčni upravi.

Poduk. Oče: »Pred tvojim odhodom na univerzo ti ponovno svetujem: štedljivost in skromnost.« — Sin: »Bodi brez skrbi, saj sem že doslej zelo štedil s skromnostjo in bil skromen v štedljivosti.«

MORDA NE VEŠ,

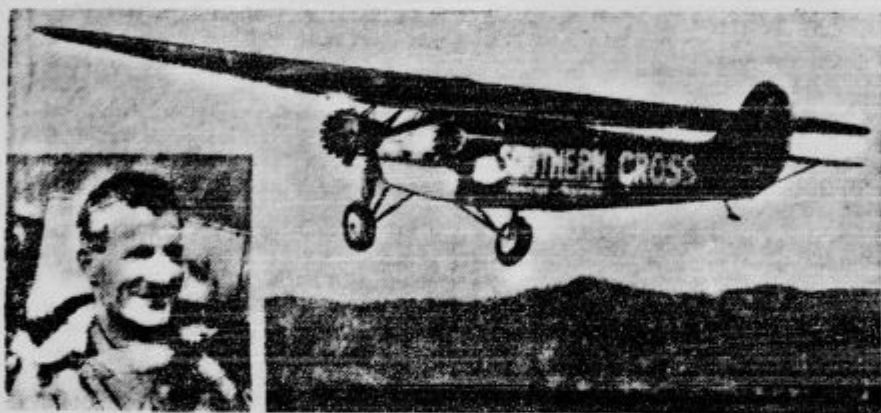
da obuj nove česije takrat, kadar je zunaj moko vreme;

da imajo še dandanes v nekaterih deželah za nesrečo, če si pustiš ob mlaju lasce ostriti, ali pa nohte porezati;

da izdeluje neka ameriška tovarna radio aparate, ki so samo 6 centimetrov visoki;

da vse meso, kolikor ga pridobivajo na Angleškem in Irskem, še daleč ne zadostuje za kritje zahtev londonskega konsumenta. Samo po en četrt govejega, ovčjega in prašičjega mesa bi prišlo na osebo in teden. Zato pa morajo uvažati tako velikašne množine mesa, kajti znano je, da so Angleži veliki ljubitelji mesnih jedi (zato pa je tudi ena petina Angležev bolnih na želodčnem raku) in 80% vsega zmrazjenega mesa potrebuje savi;

da največ avtomobilistov zakrivi nezgode v drugem letu svojega poklica. Prvo leto so zelo pazljivi in previdni, nato pa sledi čas, ko preveč zapajo samim sebi, imajo pa še premalo izkušenj;

Sov. č. avstralski letalec Kingford-Smith (v okviru na levi) je med hudimi viharji junsko preletel Tihl ocean, kakor smo že poročali. Ko pa je prišel v Kalifornijo, kjer je upal, da ga bodo eprejeli kot zmagovalca in junaka, je bil hudo presenečen. Na letališču ga je poleg častilcev čakal tudi sodni eskadron, ki mu je zarubil letalo zaradi 2750 dolarjev, katere je letalec dolžan

RADIO

Program Radio Ljubljana od 15. nov. do 22. nov.

Vsak delavnik: 12.15 Plošče, 12.50 Poročila, 13. Čas, plošče. — Četrtek, 15. novembra: 18. Smačka ura, 18.50 Radijski orkester, 19. Srbohrvasčina, 19.50 Nac. ura, 19.55 Jedilni list, program za petek, 20. Pravna ura, 20.20 Radijski orkester, 21.30 Čas, poročila, 21.50 Citre solo. — Petek, 16. nov.: 11. Solška ura, 18. Pota sodobne diplomacije, 18.20 Radio orkester, 18.40 Literarna ura, 19. Nacionalna ura, 19.25 Radijski orkester, 19.55 Jedilni list, program za soboto, 20. nos iz Zagreba, 22. Čas, poročila, 22.15 Radijski orkester. — Sobota, 17. nov.: 18. O patentih, 18.50 Plošče, 18.50 Francoščina, 19.20 Nacionalna ura, 19.50 Jedilni list, program za nedeljo, 20. Zunanji politični pregled, 20.20 Slov. nar. žalne pesmi, 20.40 Radio orkester, 22. Klavir in harmonij. — Nedelja, 18. nov.: 7. Telovadba, 7.50 Resna glasba, 8. Poročila, 8.15 Klavir, 8.45 Plošče, 9. Versko predavanje, 9.15 Prenos iz franč. cerkve, 9.45 Plošče, 10. Zakon o zaščiti delavcev, 10.20 Plošče, 10.40 Resni spevi, 11.40 Mladinska ura, 16. O perutinarstvu, 16.50 Pri Hrastovih — drama, 20. Nacionalna ura, 20.45 Jedilni list, program za ponedeljek, 20.50 Orgel. koncert, 21.50 Čas, poročila, 21.50 Radio orkester. — Ponedeljek, 19. nov.: 18. Zoroke in poroke Slavoncev, 18.20 Radio ork., 18.40 Slovensčina, 19.10 Nac. ura, 19.35 Zdravn. ura, 19.55 Jedilni list, program za torek, 20. Prenos opere iz Zagreba. — Torek, 20. nov.: 11. Solška ura, 18. Gospodinska ura, 18.20 Otroška ura, 18.40 Nemščina, 19.10 Nac. ura, 19.35 Plošče, 19.50 Jedilni list, program za sredo, 20. Prenos iz Beograda, 22. Čas, poročila, plošče. — Sreda, 21. nov.: 18. Plošče, 18.20 Bukarešt, 18.40 Pogovor s poslušalci, 19.10 Nacionalna ura, 19.35 Plošče, 19.50 Jedilni list, program za četrtek, 20. Koncert, 21.30 Narodne žalostinke, 22. Čas, poročila, Radio orkester.

ZA ČIŠČENJE IN OBNAVLJANJE KRVI

je **PLANINKA** sdravilni čaj dober regulator. — Radi tega učinkuje 6-12 tedensko zdravljenje s **PLANINKA**-čajem **BAHOVEC** izredno dobro:

pri slabi želodčni prebavi in zaprtju, pri si bem in nerednem delovanju črevesja in napetosti telesa, pri omotici, glavobolu, nespečnosti in zmagi.

pri obolenih sečne kisline in hemeroidih (ziati žil), pri obolenih jeter, pri nervozni in živčnih boleznih.

Zahtevajte v lekarnah izredno **PLANINKA** čaj **BAHOVEC** za Din 20 - paket ki vsebuje samo leđaj pravi **PLANINKA**-čaj, kadar je paket zaprt in pločburan ter nosi naslov:

LEKARNA Mr. BAHOVEC — LJUBLJANA

da so imeli v Londonu v 25 letih okoli 3 milijarde dinarjev izdatkov za poglabitev reke Temze;

da je bilo lani v angleških tovarnah 11.000 nezgod, od teh 688 s smrtnim izidom;

da so lansko leto Angleži uvozili 12 milijonov centov sadja;

da so v neki manšterski tovarni postavili v delavnice zvočnike in izkazalo se je, da so v času, ko je godba igrala, napravili več izdelkov;

da so londonsko poslansko zbornico pričeli popravljati že leta 1928, a bodo gotovi šele leta 1941;

da so v Bolgariji 1160 malim mestom in vsem izmenjali krajevna imena, ki so doslej nosili nebolgarska imena, sedaj pa so jih pobolgarili;

da se vinogradniki na Francoskem, ki imajo svoje vinograde ob velikih asfaltiranih cestah, pritožujejo, da ima vino okus po teru;

da je bila letošnja vročina v Ameriki tako strašna, da so buče na polju eksplodirale in krompir, izpostavljen soncu, je bil skoraj pečen;

da bosta največja angleška parnika, Majestic in Berengharia morala prihodnjo zimo počivati v pristanišču, ker ni naročil za prevajanje potnikov;

da je neki trgovec v Pragi iznašel podkev iz gumija, o katerih trdi, da so desetkrat bolj trpežne kot jeklene, in da konjem ne polzi;

da je angleški ekspresni vlak, kateremu pravi ljudstvo »Leteči Skot«, v 88 voznjah prevozil 73.000 kilometrov, ne da bi bil imel zamude eno samo minuto;

da je svetovni rekord v streljanju s pištolo dosegel ameriški major Rede, ki je s 45 streljadel 45 krat v črno ali centrom;

da so letos zbrali v Londonu na cvetličnih dnevih nad 8 milijonov dinarjev. Denar gre v dobrodelne namene, za katere Angleži zelo mnogo žrtvujejo.

Na angleških šolah so uvedli nov predmet: otroke poučujejo v porabi plinskih mask in pa, kako naj se vedejo za časa plinskih napadov.

Kupujte pri tordkah, ki oglašajo v našem listu!

PO DOMOVINI

Ako bi dremali in molčali...

»Vojskovanje je človeško življenje na zemlji.« (Job, 7, 1.) Mi vsi smo stražarji, postavljeni od kralja nebes in zemlje, vsak na svojem kraju. Zaspanci bodo obsojeni k večni smrti.

»Vsak kristjan mora biti stražar svojega lastnega srca, zakaj vaš sovražnik hodi okrog, kakor rjoveč lev,« uči sv. Peter.

Vsak gospodar, gospodinja mora biti stražar svoje hiše, da je sovražnik ne pohujša in se v nje ne vseli. »Kdor za svoje, zlasti za domače ne skrbi, je vero zatajil,«

Vsaka gosposka je od Boga, kralja nebes in zemlje, postavljena na stražo, da se krivi nauki, slabi vzgledi ne razširijo in ljudstvo od podpihivalcev ne pohujša. Naj bi ne veljale ostre besede preroka o naših čuvajih!

Tudi mi, dušni pastirji, smo stražarji Kristusove črede. Bog bo tirjal duše iz naših rok. Ne jemljite nam torej za zlo, ako vas ostro opominjamo.

Gorje nam, izdajalci svete vere bi bili, ako bi dremali in molčali! Slomšek.

Ponesrečen vlom.

(Žužemberk.)

V soboto, dne 3. novembra sta hodila po žužemberškem trgu dva mlada »brezposelnca« in prosila navidez podpora, v resnici pa ogledovala, kje bi se dala kakšna blagajna uspešno navrtati. Narisala sta si kar načrt Žužemberka. V nedeljo, 4. nov., pa sta se pripeljala z motorjem v bližino Žužemberka. Motor sta skrila v ovinkih pod trgov in sta šla na delo. Poskusila sta srečo v pisarni g. notarja, pa ju je zaslislala Vavptova Rezka, ki ima stanovanje poleg pisarne. Skočila je skozi okno in obvestila ljudi in croznike. Vlomilec sta skočila bosa ven; enega je orožnik vjel, drugega se je posrečilo pobegniti. Vjeti vlomilec se piše Franc Stangel in je doma iz okolice Novega mesta, pobegli, ki se piše Mrvar, je hotel rešiti motor, a ni znal voziti. Razrezal je aktovko in zavil boso nogo ter znil motor do Dolnjega kota. Tam so ga dohiti šmihelski sejmarji in so ga hoteli prijeti. »Je pobegnil v bližnji gozd. Drugi dan je bil zloglasni vlomilec Mrvar, ki je tudi doma iz okolice Novega mesta (Gotne vasi) blizu Mirne peči ustreljen, ker se ni ustavil na orožnikov

poziv. Vsa Dolenjska se je oddahnila, ko je zvedela, kako se je končalo pustolovsko življenje teh zloglasnih vlomilcev.

Požigalci na delu.

(Žužemberška okolica.)

Požarov v Žužemberku in okolici noče biti konec. Strašna je bila noč od 21. na 22. oktobra, ko so bili kar trije požari. Najprej je začela goriti shramba za krmo, last g. Avbela v Žužemberku, a so požar pogasili in našli v krmi še tlečo veliko gobo, katero je zločinec podtaknil. Dve uri pozneje je gorel kozolec-dvojnik, last zidarja Antona Majerja v Dešeti vasi, ki je pogorel do tal. Zažgana je bila tudi hiša prav tako z gobo, a so pravočasno opazili in pogasili. Anton Majer je hotel izpod gorečega kozolca rešiti voz, a ga je podsula goreča streha in dobil grozne opekline po vsem životu in se zdravi v bolnišnici v Ljubljani. Par ur kasneje se je posvetilo v Gradencu, kjer je tudi pogorela stanovanjska hiša. Drugi dan so orožniki zaprili agenta neke inozemske zavarovalne družbe, ki je osumljen, da je v zvezi s požari. Brezdvoma je vse tri požare zanetila ista zločinska roka.

— Dne 30. oktobra pa je zopet pogorela pristava nekega posestnika iz Žužemberka. Ljudstvo je v vednem strahu. Po vseh vaseh stražijo moške in fantje cele noči. Da bi že skoraj tudi ta zločinec prišel v roko pravice.

Nepozabna slovesnost.

(Dolenja vas pri Ribnici.)

Na Hribu v Dol. vasi so faranji postavili lepo kapelico, ki je postala svetišče sv. Male Te. rezike. Kapela je res ljudsko delo. Številni dobrotniki so darovali ves material. Tudi vojnje so bile brezplačne. Z nabiranim denarjem so se pokrili neizogibni stroški. Tudi trdke Hren, Bojki in Meden so delale deloma zastoj, deloma po znižanih cenah. Celo večina zidarjev je delala en šilt zastoj. V nedeljo, 4. novembra smo slovesno blagoslovili kapelo in v slavnostnem sprevodu prenesli vanjo kip sv. Terezike. G. dekan Skubic je v župni cerkvi blagoslovil krasni kip te moderne svetnice in imel ob tej priliki krasen govor. Nato se je razvil mogočen sprevid na Hrib. Vernikov je prišlo ogromno število. Zlasti je bilo nenavadno veliko moških fantov, med njimi 84 kongreganistov, ki so bili tisti dan sprejeti v družbo. Pred kapelico je imel domači g. župnik K. Skulj slavnostni primeren govor, v katerem je pohvalil navdušenje ljudstva za dobro stvar in izročal vse v varstvo sv. Male Cvetke. Lepa slovesnost bo vsem ostala še dolgo v spominu.

Iz zagrebske torbe.

(Zagreb.)

V nedeljo se je poslovil od svojih Zagrebčanov č. g. Hladnik Janez. Vsekakor novica, ki v zagrebsko torbo spada, ker je on bil besednik te zagrebske torbe, ki je seznanjala domovino s slovenskimi razmerami v Zagrebu. Morda bo kdo radoveden zakaj in kako? Saj veste, da take stvari samo škofje vedo, drugi pa včasih zmotno ugibajo. Zagrebsko torbo pa bo nosil odslej častiti g. Jože Gregorič, ki je te dni prišel v Zagreb, da si bo tu na univerzi kaj koristnega pridobil, pa bo tudi dušno pastirstvo zagrebskih Slovencev vodil. Taka vam je ta stvar. »Kranjc« je »Kranjec« Janez gre pa Jože pride. V nedeljo smo rekli »Z Bogom!«. So nekateri modrovali, da ne gredo več k Sv. Roku. Seveda niso mislili zares. V nedeljo jih bo, tako upamo, zopet vse videti pri Sv. Roku, da bodo

Zgode in nezgode slikarja Verbana

Priredila Lea Fatur

Z vinom zalijejo novo znanstvo, potem zaropotajo noži in vilice. Prvi odneda slikar in se zamakne nekam predse. Prijatelj ga vprašujeta, a slikar prosi venomer: »Pustita me!«

Mališ ugane, da tlači umetnika skrita kurb, a Didjevu ni všeč, da se zaglablja lišiče oko v Verbana, zato vprašuje: »Vi ste torej gospod Mališ, pisar pri prokurii? In ste se otrsli za danes morečega mestnega zraka!«

»Tako je, gospod doktor.« Didje pomežikne in vpraša: »Kako pa, da uživata sam majnikovo lepoto?«

Mališ vzdihne: »Moja trmoglavka ni hotela danes z menoj. Ostala je rajše pri svojem čeburu.«

»Je vaše dekle perica?« se zanima Didje. Vinjeni Mališ mu zatrjuje: »Perica je, ali poštena. Pa visokomerna je kakor kaka kneginja.«

Didje mu potrdi: »Gotovo je marsikatera perica več vredna kakor kaka domišljava kneginja.«

Pri tem ovrkne s pogledom Verbana, ki ni slišal, Mališ pa hiti: »Slabo bi pristojalo, če bi ubogi pisar mislil na kneginjo.«

Didje ga udari po rami: »Tako pamet bi želel tudi drugim. Kar je previsoko, je nevarno za naš vrat.«

Pila sta na zdravje poštene perice. Mališove lišiče oči so legle vkup, srce pa je bilo slavo svojega dekleta: »Kada me ima, gospod. Pa je vendar huda... Veste — lugova sopara. Pa jo vendar obsipavam z darili...«

»Kaj?« se začudi Didje. »Vi ste torej premočni?«

Mališ pomežikne: »Ni potreba. Vsak teden kake nane ali zapetnice...«

Didje se čudi: »Kaj vraga! Zato je treba vendar dosti denarja. Povejte mi, kako naredite, da ni treba denarja?«

Omamljeni Mališ jeclja: »Je ze-ze-lo prepros-to.« Prestrašen odpre oči, glava mu pade na mizo in zasmrči.

Didje se nasmehne: »In vino veritas!« Škoda! Zvedel bi bil tajnost. Vstane in stopi k tovarišema, ki ogledujeta nebo.

»Pljan je kakor čep,« se smeji Didje.

»Treba ti je bilo opojiti ubogega fanta.« Resno mu oponese Verban. »Kaj bo z njim? Poglej! Vihar pride. Hitim domov!«

»Poravnajmo račun,« pristavi Rado in iz vleče mošnjo in prebira drobci.

»Tako delajo na kmetih,« se posmehuje Didje in vrže z bahaško kretnjo tri zlate na mizo. Rado zardi. Verban pokaže Mališa. Didje skoči po stopnicah, se vrne, naloži Mališa na rame in se vrne: »Spravil sem ga v gostilničarjevo spalnico.«

Odšli so, Gostilna je ostala prazna. Pod večer se vrne gostilničar, pobere denar, pospravlja in mrmra: »Prav v teh letih bi moral biti moj sin. Kdo je neki ona poroga? Pa kaj se mučiš, Tireta, Saj vidiš, da ne uide grehu, kdor se zveže z njim. Zdaj živim pošteno. Šest let. Pa pride nesreča: mož, ki živi v Parizu pri svojem bratu, grofu Furtinu. Ta mož, gospod Furtin, bi moral postati naslednik svojega brata, brata, ki ga razjeda tajna bolezen. Pa bratova žena ima sina iz prvega zakona. In grof bo zapustil grofijo temu svojemu pastorku. Gospod Furtin je računal na grofijo. Po kaj pride nočoj sem? Bojim se ga...«

Dež se vsuje, bije po strehi, tema postaja. Gostilničar zakuri, čaka pri vratih in gleda,

* V vinu je resnica!

kako narašča reka. Ves moker prijaha Furtin. Gostilničar ga pozdravi, mu pomaga s konja. Furtin se usede k ognju in veli: »Konja v hlev! Si sam, kakor sem ti naročil? — Dobro, poslušaj!«

Tireta se vstavi pred ognjiščem in motri z zlatom obilno prešito suknjo gospoda Furtina, njegove čolne, zapete z zlato zaponko, svilene nogavice in visoko počesane, napršene lase, lepo kito z modro pentljo. Saj je, kakor da bi bil stopil ravno iz salona.

»Vreme mi kar prav pride,« kima Furtin. »Imaš vrt? Pojdi na vrt in izkopli jama!«

»Jaaa-mo!« jeclja Tireta. »Pa — kaj — pride v jaaa-mo!«

»Kaj neki? Truplo mojega sovražnika.« Se surovo zareži gospod Furtin.

»Truplo!« ponavlja Tireta, »pa kje je — truplo?«

»Pride,« se krohota Furtin. »Naročil sem ga ob osmih.«

»Pride živ — in vi hočete?«

»Si preveč radoveden, Tireta. Pojdi in izkopli jama, potem zveš.«

»Pa kaj ste tako gotovi, da bo ta, ki pride umrl?« vpraša Tireta in postavi lopato v kot. »Gotov sem, kolikor je človek gotov, da zmaga v dvoboju.« Furtin ga premeri porogljivo. A gospod Tireta se oddahne. Pa kaj si misli stari prijatelj. Petnajst let sva bila skupaj, sem umoril kdaj koga? Saj res, pusti lopato in poslušaj: Od danes naprej se spremeni najino življenje. Bi radi živeli v Parizu? Nimate pravice! Ste mrtvi? Pa je že osemnajst let od tega, kdo bi vas prepoznal. Seveda ne pojde v Pariz Tireta, ampak gospod Martin. To je primerno imo za grofovega upravitelja.«

»Upravitelja?« strmi Tireta.

»Da,« pravi Furtin. »Toda vsaka reč se mora priboriti, zaslužiti. Zato sem naročil

tam pozdravili novega gospoda. — Kdo bi uganil, koga smo ta teden videli v Zagrebu? Tega ne uganete vsi skupaj. To je bil g. svetnik Janez Kalan, oče zagrebških Slovencev! On je prišel slovensko službo božjo pri Sv. Roku. In je prišel gledat, kaj vendar delamo, da tako dolgo ne začnemo pri Sv. Roku. Pa je potolažen odšel! — Se od tistega žužemberškega razbojnika Stanglja. On je obupal nad siromašnimi slovenskimi blagajnam in jo udaril proti jugu. Par poskusov s svojimi pajdasi je napravil tudi v Zagrebu. Najbolj uspešno delo so imeli v Vrapčah pri Zagrebu, kjer so odnesli 21 jurčkov, za katere bo tudi treba delati pokoro.

Razno.

(Glažuta.)

V sredi ogromnih Auerspergovih gozdov leži naša delavska naselbina, zato se od nas redko kaj sliši. Vendar včasih kaj lepega doživimo. Tu imamo kapelico S. Jezusovega, ki nam vsaj za silo nadomešča župno cerkev. Nedavno smo tu imeli žalno opravilo za pokojnim kraljem, ki ga je izvršil g. župnik K. Skulj. Udeležili so se ga vsi delavci in tu se mučeli vojaki, kakor tudi grofica in grof Auersperg. Svečanost se je lepo in resno izvršila. — Glažuta je zadnje čase svoje lice precej spremenila. Imamo celo zasebno šolo, v kateri poučuje naše otroke grofica Auersperg, ki stalno biva med nami in se je toliko naučila slovenski, da lahko dosega v šoli prav dobre uspehe, kar so pokazale izkušnje otrok pred učiteljem. G. grofica se zelo zanima tudi za reveže in bolnike; tudi kapelico sama oskrbuje. Vli Glažutarji plemenito gospo ljubimo in spoštujemo, ker vidimo, kako se nebežno žrtuje za nas.

† Ivan Janša.

(Smrtni pri Litiji.)

Neopazeno je šla mimo nas žalostna vest, da nas je zapustil dobri rojak Ivan Janša, sin naše dobre mame Pavle Janšove iz Ustja. Z 18. leti je odšel zdrav v podčastniško šolo v Maribor. Iz Maribora je bil nato poslan v Čučak, nato v Tuzlo, odkoder je prišel kot nadnarednik nato k 4. bateriji 9. art. polka v Banja Loko, kjer je služil do svoje prerane smrti. Objokovan od svoje ljubljene matere, sestre in brata, je bil pokopan na banjaškem vojaškem pokopališču dne 16. oktobra. Ves čas svojega življenja je bil vdan svoji materi in Bogu. Previden s

svetimi tolažili je zapustil po dveh letih težki in zavratni bolezni svoje ljubljene sorodnike. Svojim tovarišem pri polku je bil vzgleden vojak in tovariš. Pričuden je bil tudi pri svojih predstojnikih. Bodi mu lahka zemlja!

† Marija Maležič.

(Rihnica.)

Za svoje številne otroke je z vso materinsko nežnostjo skrbel in jih lepo vzgajala po krščanskih načelih, katerim so vsi zvesti ostali. V času svetovne vojne je tudi njo zadela bridka usoda, ko so po vrsti odhajali njeni sinovi na vojno. Toda njena goreča molitev je pomagala, da so se srečno vrnili z bojnih polj. V teh bridkih časih so se zlasti številni begunci v svojih stiskah z uspehom obračali na to blago ženo in bili deležni pod njeno streho gostoljubja in polpore. Mnogi teh revežev bi znali povedati, kolikokrat jih je rešila gladu in pomankanja. Noben siromak ni odšel od hiše, ne da bi bil deležen podpore in tolažbe. Zato so jo vsi vzljubili, ker so jo poznali kot dobro, krepko, radodarno ženo. Po vojni je tudi to dobro ženo obiskala španska bolezen in jo priklenila na posteljo. Od tega časa je mnogo pretrpela, vendar je upravljalova potrpežljivost prenašala bolezen, dokler je vsemogočni ni poklical k Sebi po plačilo. — Dolga vrsta pogrebcev, kot jih pri nas navadno ne vidimo, je spremljala rajnico na božjo njivo. Vsi so iskreno molili: Bog ji daj večni mir!

Razno.

(Blagovica.)

Sredi oktobra je smrt ugrabila iz naših vrst dobrega in poštenega fanta, 25-letnega Antona Hrovata iz Velikega Jelnika, p. d. Hrovatovega. Popolnoma zdrav je šel pomagat svojnemu bolnemu bratu, ki ima posveto v Koprivnici na Hrvaškem. Tam je dobil nalezljivo bolezen, ki ga je v par tednih spravila v grob. Bil je vnet sodelavec Kat. akcije in Apostolstva mož in fantov, zato ga bomo pogrešali. Dragi Tone, bodi ti lahka tuja zemlja, duša pa naj uživa Njega, ki si ga v življenju pogosto prejemal v svoje srce. — Nepritrkavano je umrl tudi Franc Štru, kelj, užitkar iz Jelše pri Blagovici, star 61 let. Dolgo let je prenašal žledodeno bolezen. Bog jima daj večni mir in pokoj. — Na praznik Kristusa Kralja so možje in fantje iz Apostolstva prešli svete zakramente za dosedaj svetloletnih odpuškov. Za vse svetnike so se pridružili moški, tudi ostali verniki, tako da je skoro vsa župnija sprejela sv. obhajilo in prinesla s tem tolažbo vernim dušam. Le pogumimo po tej poti naprej.

Razno.

(Prečna.)

Ze od julija meseca ni organizirala v Prečni Stanovanje za njega je sedaj pripravljeno, plačano pa še ne. Bodo župljani, konkurenčni odbor predvsem — imeli toliko dobre volje, da bodo določili primerne dohodke organizistu, da bo mogel vsaj za Božič dobiti organizista? Ali naj bo vedno le veliki petek? — V Lučnem je naredil Darovec Anton vrzno leto gospodarsko poslojje, posebno je svinjake. Kdor more naj si jih ogleda in tudi sam tako naredi. Bog daj, da bi se packi in živina lepo redili. — V Lokah je umrla 89 let stara Mura Marija. Dolgo let je z brodom prevažala čez Krko ljudi in tovore. Vse jo je spoštovalo. Bila je zelo dobra krščanska mati. Pogreba se je udeležilo zelo mnogo ljudi. Bog ji daj nebesa!

Zalostna vest.

(Ponova vas.)

Po dolgi in mučni bolezni je dne 7. novembra umrl Trontelj Janez, posestniški sin v Cerovcu. Njegov mrliški oder je bil okrašen z mnogobrojnimi belimi cvetjem ter obdan z venci. Poreb blagopokojnega je bil 9. novembra. Ker je bil član gasilnega društva Ponova vas, so ga tudi gasilci spremljali na njegovi zadnji poti. Društvo mu je

Paylu, sinu moje svakinje, da pride sem. Saj veš, da bi moral biti jaz dedič po svojem bratu. Pa je naredil oporoko v prid tujcu, tučen, ki je živel ves čas, kar je postala njegova častihlepna mati grofica Furtin, na Antitskih otokih. Nisem se klanjal in hlinil toliko časa svakinji za to; boril sem se za posestva svojih dedov. Daj, Tirteta, trdi na zdravje grofa Furtina!

Umrl je za pljučnico... In prosil me je na smrti postelji odpuščenja... Premagal sem se... Pisal sem v imenu grofice, da naj pride mladi grof domov; Objubil sem, da mu bom oče... Zdaj hočem poravnati krivico. On ali jaz... Pisal sem mu, da mu moram sporočiti važne zadeve, da se ne sme oglašati prej doma pri nas, tam da se vršijo velike priprave za sprejem...

2.

Dež ponehava, plamen na ognjišču obližuje zadnje poleno. Trkanje vzdrami Tirteta iz težkih dvomov. Ali naj posvari mladega gospoda in umrje potem pod mečem gospoda Furtina, ali mesto upravitelja! In iskal bo lahko ženo in sina.

»Posveti vendar! veli Furtin, skoči k vratom in jih odpre.

Tirteta prižge svečo, a pade mu iz rok, ko zagleda mladeniča na vratih. Saj je vendar prav tak kakor oni rdeči, ki je bil po prej tu z onim porogljivcem. Ali se je tisti vrnil?

»Odložite plašč gospod! sili v mladeniča Furtin. »Naloži, Martin, na ogenj, da se osuši in ogreje gospod.«

Pavel, sin Furtinove svakinje, se obotavlja. Tako čudno ga gledata moža! Vrni se! mu pravi srce, pa že ga potlači uslužni gospod v stol pri ognjišču in tišči vanj: »Vem, da ste nestrpni. Nisem gospod Furtin,

ki vam je pisal; sem samo njegov pohlaščenev. Vina in pečenke, Martin!

»Ne bom ne pil ne jedel, se brani Pavel, »dokler ne zvem, zakaj ne smem takoj k materi.«

»Potrpelj, dragi mladi gospod! Samo par vprašanj vam stavim. Od teh je odvisna vaša sreča.«

Moja sreča je vendar odvisna od volje moje matere. Se zavzame Pavel:

»Ne! zaškrlije Furtin, »za zdaj je odvisna od mene.«

»Ah! plane Pavel. »Zakaj sem vendar prišel sem.«

»No, le pustite za zdaj meč, ga miri Furtin. »Odgovorite mi odkrito: Vaš dobri stric, ki mu gre posestvo, posnema iz vaših pisem, da ste se težko ločili od nekoga na Martiniku.«

Takrat so se odprla prav potihoma vrata nad stopnicami. Mališ je stal tam, poslušal in trepetal.

»Sem že dve leti zaročen,« odgovori Pavel ves zardel.

»Ah! vzdihne gospod Furtin. »In niste povedali tega gospe mami. Poslovili pa ste se za vedno od vaše neveste; grof Furtin je zaročen z kneginjo Jadvigo Krizko.«

»Nikdar ne zapustim svoje Lele,« Zraste Pavel. »Plemenita je in lepa. Moja mama želi moje srečo in kneginja ima dovolj snubecev.«

Gospod Furtin se zakrohoče. »Se li sme, jete mojim besedam, gospod?« vpraša Pavel in položi zopet roko na meč.

»Ah, haha! se oddihava Furtin. »Mislite torej, mladi gospod, da sprejme mamica tako spremembo? Da sprejme nevesto, ki je revna in prav nizkega plemstva? In razreši zvezo s kneginjo? Moj mladi prijatelj, kjer gre za čast in bogastvo, tam preneha do-

brota vaše matere. Pomorem vam do sreče: Da se izognete neljubemu zakonu, se vrnite k svoji Lele, ne da bi videli svojo mater. V Havru počakate na denar, ki vam ga pošlje vaš stric, se vrnete k Lele in pišete svoji materi, da se odrečete radi Lele premoženju. Grof vam pa pošlje vsako leto tako vsoto, da vam bo življenje lahko.«

»In če odklonim velikodušno ponudbo dragega strica?« vpraša Pavel z roko na meču.

»Saj ne odklonite,« se umika Furtin.

»Pa recimo, da odklonim.«

Neodločen molči Furtin. Tirteta gleda s strahom mladeniča in Mališ na stopnicah si ne una dihati. Kar potegne Furtin meč in zakriči: »Tvoja škoda, Pavel.«

»Vem, da zmagate vsakega,« se bridko nasmehne mladenič. »Klicali ste me sem, da me umorite. Lažnjivec ste, hinavec in morilec!«

Meča sta se križala, boriven odskakovala, napadala, Pavel izbije sledujoč Furtinu meč iz roke, stopi nanj in reče: »Priselite, gospod, da mi ne pridete nikdar več pred oči.«

»Prisecem, da te ubijem,« tuli Furtin.

Mrzlo izpreleti Pavla. Ze misli zlomiti Furtinov meč in prebosti lažnjivo dušo. Pa Pavel je plemenit in brene meč Furtinu pred noge.

Zlajeci zleti Pavlu meč iz roke, Furtin zavpije: »Poherite meč!«

Pavel se skloni. Tedaj kriknje Martin in zatuli Mališ; Furtin je bil zabodel Pavlu meč v hrbet.

Pavel pade, se dvigne, zastoče: »Bor! Mati! — in se zgrudi na tla.«

»Mrtev je!« se sklone nad njim Furtin in obrni meč. »Mrtev je!« ponovi Martin in nek čuden glas vzdihne za njim: »Mrtev je!«

poklonilo tudi nagrobni venec. Svoja mlada leta je preživel doma. Po odsluženem vojaškem kader-skem roku je vstopil v orožniško službo, katero pa je moral zaradi bolezni pustiti. Doma se je sprva nekoliko pozdravil. Čez nekaj časa pa je začel zopet bolehati ter se je mučil tri leta na bolniški postelji. Pokojnik je doživel 30 let. Naj mu bo domača zemlja lahka!

Igra.

(Preska pri Medvodah.)

Po težko pričakovanem času se je zopet dvig-nila zavesa z našega odra. Igrali so dramatizacijo Savinkove povesti »Izpod Golice«. Dasi večinoma novi igralci, so se dobro odrezali in želi obilo pri-znanja. Kljub deževnemu vremenu se je dvorana napolnila do zadnjega kotička, mnogi pa so se mo-rali vrniti, dasi so prišli uro daleč in še več. Na željo občinstva se bo igra v nedeljo 18. t. m. ob 15. ponovila.

Kaj kviri naše zobe?

Doslej je splošno prevladovalo prepričanje, da je sladkor tisti činitelj, ki povzroča prezgodnje gnitje in razpadanje človeškega zobovja. Ta vera je bila tako zasidrana, da so z njo hodili okrog je majhni otroci, katere so starši zaradi velike sladkosnednosti strašili, da bodo ob zobe. Kakor pa se zdi, je bojazen pred zauživanjem sladkarij v škodo zob pretirana.

Angležinja Mellanby, ki je proučevala škodljivi vpliv sladkorja na zobe pri živalih je ugotovila, da imajo živali, ki so jim dajali sladkor v najgrobejši obliki, popolnoma dobro zobovje. Pač pa se je pokazalo, da so močno podvrženi poškodbam zo-bovja tistih živali, ki dobivajo hrano, v kateri ni dovolj vitaminov A in D.

Podobno ugotovitev glede neškodljivosti slad-korja so napravili raziskovalci tudi na otoku Tri-stanu da Cunha. Prebivalci tega otoka imajo ne-navadno zdravo zobovje, čeprav so jim popolnoma neznanе štetke za zobe. Hranijo se večinoma z mehkiimi živali, n. pr. s krompirjem, ribami, zele-njavo in pingvinovimi jajci. Ta hrana se zdi z izjemo pingvinovih jajc nedolžna in prav navadna in občan se bo komaj zavedel, da ti otočani ne zauživajo žita v nobeni obliki. Vzrok je zelo eno-staven. Prebivalstvo tega otoka ne pozna kruha, niti žitnih vrst, to pa zato, ker uničijo podgane na otoku vsak poskus kakršnekoli žitne setve. Na Tristanu da Cunhi ne uspeva radi tega niti riž.

Ugotovitve ge. Mellanby na prvi pogled osup-nejo izobražena, ker so naravnost porazne za hrano, ki od nje živi večina ljudi. A tudi drugi poskusi so pokazali, da imajo najboljše zobovje tiste živali, ki jim hrana sicer dovaja mnogo vitaminov, a nobene žitne vrste. Kruh in oves sta torej največja sovražnika zdravih zob, a ker je človeku skoro nemogoče živeti brez žita, je najbolje, da si zobe redno čisti, da ne ostanejo drobtine med zobnimi vrzeli, zakaj na ta način se

zobje najbolj uničujejo. G. Mellanby še nadalje proučuje vprašanje, ki ga je načela, kar noče eto-riri nobenih prenapljenih sklepov, dasi je bistvo vprašanja že danes popolnoma jasno.

Kmetov odgovor. Kmet slikarju, ki slika na njegovem travniku zimsko pokrajino: »Kaj pa slikate?« — »Slikam to, kar vidim, odgovori po-nosno moderni slikar.« — »Raje bi pogledali, kar slikate, mu odgovori kmet.«

Postoj in pomisli!

Smrt je gotova in ne izogneš se ji. Kaj bo takrat s Tvojo družino? Morda prideš v leto. Za delo nesposoben boš v nadlego drugim. In končno: Kaj boš dal svojemu sinu, kaj svoji hčeri, kadar si bo gradila lastno ognjišče?

Ali treba posebne modrosti,

da razumeš tole: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani je s svojim »Karitas«-zavarovanjem poskrbela, da deset- in desetletno brezskrbno zro žitljenju v oči. In Ti še vedno nisi med njenimi zavarovalci? Obrni se na naslov: »Karitas«, Ljubljana, Ma-sarykova cesta 12 (palaca Vzajemne zavarovalnice). Ne odlašaj s prepo-trebniim zavarovanjem!

»Sveti, Martin!« preblédi Furtin. »Nek-do je gori.«

»Duša, ki gre na daljnjo pot,« pravi Martin. »Jeka,« se spomni Furtin. »Kuhinja je velika. Sicer pa Martin: Kdo je silil to dušo? Pri dvoboju odloča naglost.«

»Umrili ste ga!« stoče Martin in si za-kriva obraz.

»Kri! kri!« je stokal od zgoraj, »ne pre-nesem krvi!«

Plamen se vzpne in ugasne.

»Nisem ga umoril,« se zgrudi Furtin na stol. »Popravil sem krivico, pogljal se za svojo pravico. Zakaj je vse za starejšega brata? Čakal in trpel sem toliko let in zdaj naj bi tujeu pustil posest svojih očetov.«

Zgoraj zaropoče.

»Luš! Luš!« vpije Furtin. Martin posveti v obraz, ki se je postaral in spremenil v grozi. Mrlič leži mirno, tiho je v hladi. Sve-tloba da pogum. Furtin odpre okno in si mane roke: »Pekel pomaga! Nihče me ni videl. Martin! Dovolj si molil. Na delo!«

Grozno strmi mrlič v moža. Furtinu se trese roka, ko mu vzame iz žepa včkanjevo listnico. Sop pisem je v nji. Njegova. Pa-vlova in slika mlade deklice, ki ima nekaj divjega v očeh. Nevesta, ki bo čakala... Furtina pretrese mraz.

»Sežgi!« Vrže listnico Martinu.

Martin seže po listnici. Plamen zagori, Furtin se oddahne.

Truplo sta izvlekla v močvirje za hle-vom. Vejevje in blato sta zakrila sled. Fur-tin si je odplaknil pri ognju strah iz grla in poudaril: »Zdaj poslušaj, Martin! Krivica je poravnana. Zdaj sem grof Furtin. Iz kril-ca na vrhu se preselil v palačo in zaživim po gosposko. Podpiral bom umetnike in od-piral roko revežem.«

»Pa grofica?« vpraša Martin zbadljivo. Furtin izpije čašo vina in se nasmehne: »Ženska, ki je pustila sina od sebe, da si pridobi naslov grofice, nima dosti materin-ske vesti. Potolažim jo z laskanjem in zaba-vami. Revne sorodnike ima, slikarja Ver-bana in njegovo sestro Metko, pa jima ne pomaga. Sicer moram paziti na tega sli-karja; slišal sem, da je zaljubljen v Kriško kneginjo, v ono, ki je bila namenjena grofu Furtinu. Ker sem pa zdaj jaz grof Furtin, je namenjena meni. Da, Martin! Ne glej tako debelo! Poročim se z mlado deklico. Zelim si poštenega družinskega življenja.«

»Pa kneginja in njena hči? In tista do-jilja?« je radoveden Martin. Kneginja je silno ponosna in bo dala svojo hčer grofu,« poudari Furtin, »hčerka bo ubogala, kakor je navada pri nas. Kaj je s tisto Suzano, ki jo vodi kneginja povsod s seboj, ne vem. Doženem, kaka skrivnost je to, pa imam orožje v roki. Se neko drugo zvezo ima kneginja, ki je ne razumem. Belec, trgovec s platnom, je nekak zaupnik one Suzane bivše kneginjine dojlje in kneginje. Belec je bil poprej na kmetih in samo kneginja ga je spravila v Pariz. Platno za slike prodaja.«

»Ali je nemara v zvezi tudi s slikarjem, nečakom grofice?« vpraša pozorno Martin.

Furtin se udari po kolenu: »Razvozjal si voz, Martin! Vidim, da mi slediš in razumeš. Zdi se mi, da je Kirgeneur v takšni zvezi z Belcem, da jemlje na up od njega.«

»Razumem,« kima Martin. »Pa mislite, gospod Furtin, da redarstvo ne bo zasledo-valo, kje se je ustavil gospod Pavel in kam je zginil?«

»Dobro, Martin!« si mane roke Furtin. »Preudaren mož si. Sam pojdem k gospodu Sartinesu. Zakaj pa imamo Emonelieta? Koliko popotnih zgine v nočni tmini Pariza.«

Dobro! Pavel je prišel, se ustavil v hotelu sv. Antona, zahteval konja — in zginil... Tam pri nas se pripravljamo na slovesen sprejem. Jutri dopoldne pričakuje Furtino-va palača mladega gospoda. Nastalo bo ve-liko razburjenje, čakali bodo par dni, teden. Trupla ne bodo našli; so ga pač vrgli Emu-šeti v svoje skrite jame...«

Obmolknil je za čas pa nadaljeval: »Pri-di kmalu, Martin; potrebujem zveste in ra-zumne duše.«

»In kaj naj naredim z gostilno?« vpraša Martin. »Ogenj pokonča in zakrije vse,« od-govori Furtin.

Kmalu sedi Martin-Tireta sam pri og-njišču, stiska pesti, se ardi: »Grof! In jaz njegova sluga. Poročiti se hoče z nedolžnim dekletom? Ne boš! Sem še jaz tukaj. Vse povem ubogi materi. Izdajte me redarjem! Uboga moja Lucija, moj sin, kje sta? Tisti mladenič ima Lucijine poteze. Hahaha, go-spod grof! Imeti me hoče pri sebi, da me nadzoruje in me spravi s poti. Gospodar bom, ne sluga. Nisem sežgal listin, ki bodo pričale. Tu je krstni list ubogega mladenčca, tu je njegov častniški patent, tu potrdilo, da je bil vzoren vojak in človek, vse pod-pisano od vojaškega poveljnika na Marti-niku.«

Martin ogleduje Pavlovo in Lelino sliko in solze se mu udero po licu. Ogenj ugasne. Kaj ni udarilo ob vrata? Beži, Martin! Ubo-ga duša hoče, da jo maščenješ. Beži! Dotiplje se do sveče, hiti v spalnico in se začudi ne-redu na postelji in v omari. Zasveti se mu — oni pošteni mladenič! Hitro se preobleče, teče v dežju po škopnik slame. Ze približa svečo slami — kar sliši, kako žvekajo čevlji, ki so polni vode. Martin odrveni. Zdaj udari ob vrata:

»Hej, gostilna!« mlad glas kliče.

Boji orjakov v morju

Mornarji, ki vozijo z ladjami čez Atlantski ocean, vidijo večkrat, kako se sredi morja odigrava strahoviti boji med prebivalci morja. Tako pripoveduje očividec, ki se je vozil s parnikom v Ameriko kot navaden delavec na tovornem parniku sledeče:

Zgodaj jutraj je bilo, ko sem nastopil službo. Solnce je začelo pravkar udarjati skozi sivkasto soparno ozračje in morje je ležalo tiho in mirno. Stari in počasni tovorni parnik se je s težavo rinil skozi bleščajoče se morsko gladino. Niti najmanjša sapica ni razgibala morja, ko sem naenkrat opazil, kako nedaleč pred nami kipi morje. — Skoraj vsa posadka, ki je mogla pustiti svoje delo, je prihitela skupaj in strmela na čudovito bojišče, kateremu smo se bližali. Morje, ki je bilo mirno, se začelo valovati skoraj podobno tako, kakor če vržes kamenček v vodo, samo da so bili valovi neprimerno večji. V središču teh krogov pa je krvavelo morje v velikanski površini in se penilo. Že smo opazili, kaj se dogaja. Sredi morja sta se srečala riba suličarka in kit ter se spopadla. Boj, ki smo ga videli, je bil boj za življenje.

Kit krvavi že iz najmanjše rane in kri, ki mu teče, bi napolnila lahko sode. Zato je bilo morje okrog in okrog bojišča vse krvavo in vse razpenjeno. Med penicimi valovi se je zibal kit sem in tja, padal z ene strani na drugo in poskušal vedno znova, da podobno kakor mala podmornica, zbeži v morje. Kljub temu, da je bil napadeni kit stiričrat večji kot požrešna suličarka, ki je bila dolga le pet metrov, ji ni mogel uiti. S svojim nad meter dolgim in ostrim nožem, s katerim ga je obdarila narava, se je zafanjal zdaj z leve, zdaj z desne v orjaka in mu rezal pri živem telesu ogromne kose mesa s telesa. Kit se je branil, kolikor se je mogel. Bil je s svojim repom po morju s tako silo, da so se dvigali več metrov visoki valovi. Ves čas pa je skušal potopiti se v globino, zakaj kit prinese take morske globine, v kateri suličarka že zdavnaj pogine. To je suličarka tudi vedela, in kadar se je pripravljala kiti, da bi se po'opil, se je suličarka že pred njim potopila in se nato z neznanosko hitrostjo, kakor živ torpedo, pogrnala proti njemu in mu zopet izsekala ogromen kos mesa s trupa. Včasih pa se je kitu posrečilo, da se je pravočasno umaknil in morski divjak, ki se je pogrnal s tako silo skozi vodo, je švignil visoko iz

vode, vendar je bil tako okreten, da se je okrenil že medtem, ko je padal po zraku in zopet zadel svojega smrtnega sovražnika. Po dolgem boju je začel kit omagovati. Vedno počasneje je udarjal po vodi, pogostje je poskušal potopiti se v globlino. Parnik je krožil okrog bojišča, sovražnika pa se nista zmenila zanj. Vedno bolj pogosto in brezobzirne napada suličarka. Kar naenkrat zopet švigne visoko v zrak, mnogo previsoko. V zraku izgubi ravnotežje in pade vznak z velikim ploskom v vodo. Preden ima suličarka čas, da se obrne in znova napade, kita že ni več. Potopil se je v globino, kjer si bo pozdravil rane, ki mu jih je zadal strašni boj.

Se druga dva smrtna sovražnika se večkrat srečata v morju in nihče ne bi verjel, s kakšno besnostjo in divjostjo se spopadeta. Tulnjev je več vrst. Večje vrste teh prebivalcev morja odlikuje čudovita vztrajnost, hitrost in pogum. V svojem potepuskem življenju po morju so nepreračunljivi. Tisoče in tisoče kilometrov prepotujejo brez vsakega razloga, izvajajo na poli nešteto bojev in ostanejo večinoma zmagovalci. Večkrat se celo zgodi, da prodrejo iz ledenega morja ob južnem in severnem tečaju daleč v tople podnebje. Celo na francoski obali so jih našli, prav tako pa v Avstraliji v pristanišču glavnega mesta, v Sidneyu. Morje ob avstralski obali pa kar ugrabi morskih psov, teh največjih in najstrašnejših morskih roparjev. Med tuljnji in morski psi pa vladajo menda sovraštvu od pamitiveka. Tuljnjaki kar pohajajo, če zagleda v bližini morskega psa. V bližini pristanišča v Sidneyu so opazovali z neke ladje, kako se je igral v plitvem morju tuljenj, se prekopicaval, potapljal na solnčič. Bil je ogromna žival, star samec, kateremu se je poznalo, da je prebil že marsikaj. V bližino ladje pa sta zašla tudi dva velika morska psa in sta iskala odpadkov. Ko ju je tuljenj opazil, se je zakadil kot izstreljen v morje in zdijal na oboja sovražnika. Tuljnjaki plavajo z neznanosko hitrostjo. Več kot 40 morskih milj preplavajo v eni uri in zato je razumljivo, da je bil naenkrat v bližini morskih psov. Za ladjo se ni niti zmenil. Morska psa eta bežala kar najhitreje eta mogla. Tik pod gladino morja sta bicala s svojima repoma vodo in se poganjala naprej. Eden se je skril pod ladjo, drugega pa je že napadel tuljenj. Bliskovito ga je napadel in ga zgrabil za hrbet, nato za trebuh, in kadar je zadel, je vedno iztrgal velikanske kose

mesa z živega morskega psa. Sunkovitim napadom tuljnja se morski pes kljub temu, da ima najstrašnejši gobec med vsemi morskimi roparji, ni mogel ubraniti. Morski pes ni prišel niti do sape. Niti enkrat ni mogel sum napasti in le malokdaj se mu je posrečilo, da se je izmaknil smrtonosnim udarcem. Komaj pičlo minuto za tem, ko se je začel spopad, je že plavalo mrtvo in razcefrano truplo morskega psa po gladini. Tuljenj pa je izginil. 80 sekund za tem, ko je izginil tuljenj, pa je priplaval na vrh drugo truplo morskega psa. Bilo je prav tako razmesarjeno, krvavo in brez življenja. Počasi je priplaval iz globine tudi tuljenj, ne da bi se bal bližine ljudi, in je izginil med pečinami na obrežju.

Bog v nas

So ljudje, ki govorijo samo to, kar jim Bog narekuje. Pri vsaki besedi se lahko sklicujejo Nanj, ker vedno prisluškujejo njegovim nagibom.

So ljudje, iz katerih prihaja neko sveto sozvočje. Njihov jaz se je umaknil, da je napravil prostor božjemu mišljenju. Vedno so pripravljeni, da govori Bog po njih; sprejemajo božji ritem, čutijo utrip božjega srca. Božji vir teče skozi njihovo dušo. So kakor harfa božja.

Stopiti moramo v svet globine svoje duše, kamor posvetni šum ne sega. Naša duša mora v sveti tišini sama z Bogom, t. j. v molitvi spoznati, kaj Bog govori in kako Bog govori. Naša duša mora priznati božji glas in ga ločiti od glasu soljudi, od glasu strasti, od glasu narave.

Bog je v nas, če se delo naše duše ukloni njegovi volji, če so naše želje po njegovi volji, če soglašajo naša nagnjenja in občutja z njegovimi zakoni, če je božja volja postala naša volja, ki se ji nikoli več ne upira, ampak prosto in z veseljem vrši božje zapovedi. Tako božje volje ne zaznavamo več kot nekaj tujega izven nas, ampak je postala naše edino poženje.

krega: »Grd si, papa! Nočem, da se gospodična joka. Bom jokati tudi jaz.«

Belec se ustavi in lahno pobledi, zardi. Metka, vsa solzna, širi roke, da objame dečka, Kata ga vabi: »Pridi, biser dečkov!«

»Gospodična! stoka Belec. »Nisem hotel...« »Molči, papa!« ga prekine deček. »Gospodična ti ne bo dala tistega denarja; dovolj ga imaš doma.«

»Tako bo, Janček,« pritrdi ves skrušen Belec.

»Prodal boš gospodični, kar hoče,« ukazuje deček.

Metka nastavi s poljubi dečkove ukaze in vzdihne: »Mojemu bratu trda prede. Ko bi hotel nekdo, bi lahko živel samo za umetnost.«

»Bogataš se sramuje svojih sorodnikov,« privzdigne Kata.

Belec pogleduje pismo, premišljuje in vpraša: »Gospodična ni več huda name? In vi, gospa Kata? In ti, sinček moj?«

»Ti si moj dobri papa! ga pohvali Janček v Metkinem naročju. Metka moli trgovcu roko. »Ker smo prijatelji,« pravi Belec, »vam smem izkazati uslugo!«

»Uslugo? Metka je blada. »Je to dokaz, da mi odpustite?« se užali Belec. »Slabo bi mi pristajalo,« strše Metka svoji dolgi kiti, »biti ošabna napram upniku mojega brata...«

»Ali,« pojasnjuje Belec, »majhen znesek nam posodo ni nakaka sramota, posebno če vam povem, da ta denar ni moj, ampak je delež našega ljubelega Boga!«

Začuden ponavlja Metka in Kata zadiše trgovčeve besede.

Belec se pa vsede in pripoveduje slovesno: »Kako je bil dal Bog ubogemu kmetičkemu človeku priliko, da je izkazal dvema osebam veliko uslugo, o kateri ne ve živa duša. Prva je zelo visoka gospa. Je šestnajst

let, kar molči. Prišel je bil v Pariz človek s praznimi rokami, ona visoka gospa mu je bila dala dvanaest tisoč liver, da začne trgovati. Namenila mu je tudi modro in petično ženo. Prvi dve leti je šlo dobro. Potem pa niso plačevali ne kupci, ne tatje, in požar. Šla je dota in vsota visoke gospe.

Neki dan gre človek h knežini Križki. Ta ga sprašuje, zakaj je objokan, ter pokliče Suzano, ki spravi vse iz njega. Smejalji sta se mu, mu dali mošnjo in knežinja je rekla: »Če ti bo potreba, pridi še.« Domov grede je premišljeval, kako bi prikljčil božji blagoslov na svoje delo. Kar se oglasi poleg njega berač: »Za delež ljubelega gospoda Boga.« Dogovorila sta se z ženo, da bosta dajala polovico svojih dobrot za reveže. Zdjaj imata kar določeno vsoto v ta namen. Nobe-nih sitnosti in nesreč ni več. Nejkova hiša je najbogatejša v ulici sv. Denisa, deček in žena sta njegova velika sreča, volili ga bodo v mestni zastop...«

V zadregi gledata Metka in Kata za dobrim človekom. »Delež ljubelega Boga,« leži na mizi. Petsto liver. Kata je rešena skrbí.

Nato vstopi stari slikar, oguljen in suh ko trlica, in vpraša po svoji navadi za gospoda Verbana. Metka pokrije mizo za pet oseb. Kmalu priropočajo mokri do kosti. Metka sili brata, naj se preobleče, Kata pa se loti Didjera, ki otrasa svoj trikotni klobuk ob rampi in ji nemarno odgovarja. Kata gre za Radom. Metka je v zadregi, premika posodo po mizi.

»Kajne, da vam je neprilичno, da ostanem?« vpraša Didje.

»Moj brat je gospodar,« odgovori tiho deklica. »Ah!« sikne Didje. »Pa je tudi gospodar, da sprejme Radota? Ta vam je gotovo bolj prikupeč?« se upokoneči deklica.

»Ne vem, zakaj me žalite neprestano,« in si otare solzo, da je ne bi videl Verban.

Didje je znan kot dober bojevnik. Ko se de-
dejo za mizo, se spomni Metka tetinega pisma.

Verban skoči s pismom v spalnico in se vrne takoj. Poljubi sestro: »Dobre novice!« »Dobre!« ponavlja neumno Metka.

»Večerjamo!« pravi Verban in pritegne krožnik k sebi.

»Ste lačni, Obešen?« vpraša prijazno stara slika in prime krožnik, da ga napolni. Pa mu počti v roki in Kata pobledi: »Nesreča!«

Verban se glasno zasmee, Metka polni gostom krožnike. Njena drobna roka se trese. Didje in Rado se spogledata.

Verban zabava med večerjo svoje goste, pogleduje kradoma svojo sestro in ji reče, ko se poslovi po črni kavi: »Počakaj me! Povem ti veselo novico.«

Didje in Rado se spogledujeta. »Ali si kaj nahodil in nabral, Verban?« strše Didje glavo. »Pri sv. Mavru si bil žalosten, zdaj pa?« Mar ne smem biti zvečer vesel,« se začudi Verban. »Če sem bil žalosten ves dan? Sicer pa, pozno je. Rado je truden in Obešen dremle.« Didje dvigne svojo prazno kupico: »Jaz presedim lahko vso noč v veseli družbi!«

Verban spremi Didjera in Obešena do vrat in se poslovi nežno od njih. Oba objame in gleda, kakor da ju vidi poslednjikrat. »Tu ni neka prav,« mu potrka Didje na čelo, »preveč si ljubeznjiv, prijatelj Verban.«

Verban vzdihne, zapre vrata in stopi v obednico, kjer pospravlja Kata, in povabi Radota s seboj.

»Pa pridi tudi ti, Kata, ko dokončaš svoje delo,« naroča stari žen, ki mu je nadomeščala mater.

V vsako hišo Domoljuba!

Današnja sovjetska Rusija

(Nadaljevanje.)

SSSR je bila zgrajena najprej na medsebojni pogodbi štirih takih republik (RSFSR, USSR, BSSR in ZSFSR), ki je bila končno veljavno odobrena meseca januarja l. 1924. Naslednje leto sta bili potem iz dveh poprejšnjih ruskih gubernij organizirani še TurkSSR in UzSSR, a l. 1929 se je končno od UzSSR odcepila kot samostojna zvezna republika še TadSSR.

Uradno ime republike	Glavno mesto	Prebivalstvo v milijonih	Površina km ²	Prebivalstvo v %
1. Ruska socialistična federativna republika	Moskva	111,16	19,70	69
2. Ukrajinska socialistična sovjetska republika	Kijev	31,40	0,45	20
3. Beloruska socialistična sovjetska republika	Minsk	5,25	0,13	3
4. Zakavkaska socialistična federativna sovjetska republika	Tiflis	6,43	0,19	4
5. Turkmenska socialistična sovjetska republika	Asahet	1,14	0,40	0,9
6. Uzbekska socialistična sovjetska republika	Taškent (Samarkand)	4,99	0,16	3,1
7. Tadziška socialistična sovjetska republika	Šangai	1,17	0,14	
Skupaj: Zvezna socialistična sovj. republika				100
S-SR				21,35
TadSSR				161,24

Toda niti te zvezne republike niso vse enotne, temveč sta RSFSR in ZSFR sami zase zopet le federativni republiki, ki sestojita iz večih samostojnih republik. Tudi tu se prav lepo kaže boljševiska narodnostna politika. Kjerkoli so namreč čutili iz političnih razlogov potrebo, povsod so dovolili in organizirali iz ozemlja določene narodnosti novo narodnostno republiko, ki je na videz čisto samostojna. Tako so bile n. pr. že l. 1930 organizirane v okviru l. Ruske soc. feder. sovj. republike še naslednje avtonomne republike:

- a) Baškirska,
- b) Burjatska,
- c) Dageskanska,
- d) Nemška republika ob Volgi,
- e) Jakutska,
- f) Karelija,
- g) Kozakška (poprej Kirejska)
- h) Krimska,
- i) Tatarska,
- j) Čuvaška.

II. V okviru Zakavkaska soc. feder. sovj. rep. pa naslednje avtonomne republike:

- a) Azerbejdžistan,
- b) Armenija,
- c) Georgija.

Razen teh avtonomnih republik so pa obstojale v okviru posameznih zveznih republik že l. 1930 še tako zvana avtonomna ozemlja, ki nimajo značaja lastne državnosti kakor avtonomne republike, temveč na videz uživajo le obširno samoupravo. Tako so obstajala tedaj razen zgoraj navedenih avtonomnih republik v RSFSR še naslednja avtonomna ozemlja: Čerkesko, Inguško, Kabardinško, Kalmiško, Kara-Kalpaško, Karažajsko-Čerkesko, Kirgiško, Komiško, Čeremiško, Severno-osetsko, Ojratsko, Čečensko in Votjaško. V zadnjih štirih

letih so bila nekatera teh avtonomnih ozemelj povzdignjena še naknadno v avtonomne republike, poleg njih pa organizirana še nekatera nova avtonomna ozemlja. V tem pogledu se je SSSR stalno izpreminjala in neprestano so se pojavljali novi narodni ali ozemlja, ki so zahtevali svojo samostojnost in ki jo jim sovjeti tudi niso navadno odrekli (l. 1931 je n. pr. štela SSSR vseh državnih tvorb 47). To neprestano gibanje je vodilo do vedno novih in novih razkrojov in združevanj, reform in poizkusov, ki so postajali časih celo nevarni. Šele zadnjih par let se je to gibanje precej umirilo in Moskvi se je posrečilo ukrotiti vse ter jih prisiliti k podreditvi. Uvedli so obširno birokratično odvisnost vseh od Moskve, opozicijonalec so pa znali zadušiti.

Kakor bomo še pozneje videli, ima kljub navidezni avtonomiji in lastni državnosti posameznih ozemelj in republik dejansko vso in edino oblast v rokah RSFSR, oziroma le njen vodilni del, to je Velikorusija, ki tudi po površini in številu prebivalstva daleč prekaša vse druge. Ona obkrožuje popolnoma vse ostale sestavne dele in predstavlja nekako Prusijo v SSSR, dočim ima navidezna samostojnost posameznih zveznih republik pred vsem propagandni pomen za sosednje inozemstvo. Velikorusija je izprva ohranila tudi nekdanjo carsko nižjo politično upravno razdelitev v gubernije (vseh je 32 pod carji jih je obsegala vsa tedanja Rusija 101), okrožja, okraje (812), mesta in kmetijske občine (pod carji jih je bilo v vsej Rusiji 16.720). Sovjeti pa za vzdrževanje tolikoega upravnega stroja niti niso imeli dovolj zanesljivega osebja, zato so izvedli od l. 1921 do 1930 obširno upravno reformo, večino teh upravnih enot odpravili in osnovali namesto prejšnjih gubernij posebna zookrožena gospodarska ozemlja (v RSFSR jih je 14), a občine so združili v velike (v RSFSR jih je namesto 15.000 le še 2000). Tudi nekatere zvezne republike so uvedle novo upravno razdelitev (USSR je n. pr. razdeljena v 41 okrajev in še

avtonomno republiko Moldavijo). RSFSR pozna končno razen vseh navedenih političnih upravnih enot (republik, avton. ozemelj itd.) končno še tako zvana neavtonomna ozemlja (Uralsko ozemlje in ozemlje Daljnega Vzhoda) ter dežele (Severni Kavkaz in Sibirija).

RAZNO

Plače in brezposelnost. V Nemčiji se vedno bolj ponavlja mnenje, da so brezposelnosti krive poleg drugih vzrokov tudi previsoke plače. To trdi tudi glasilo nekakega nemškega zavoda v Berlinu, ki uživa svetovno sloves radi svojih važnih ugotovitev in izsledkov. Omeneno glasilo pravi, da obstaja eden izmed važnih vzrokov brezposelnosti v tem, da so delavske plače rastle v preveliki meri. Seveda se zdi človeku naravnost neverjetno, da bi morale biti tudi delavske plače kaj take brezposelnosti. Ob tej priliki se moramo spomniti besed Pija XI. ki je rekel v svoji okrožnici Ob štiridesetletnici, da so prenizke ali previsoke plače lahko vzrok, da ostanejo delavci brez dela. Socialni pravičnost zahteva, da se plače kolikor mogoče tako uravnajo, da more čim naprej delavci dobiti dela in pravičnih dohodkov za življenje. Glavni vzrok brezposelnosti in padanja delovnih plač pa je eno neurejena in brezskrbna konkurenca v vseh panogah industrije. Vse podjetja odklanjajo stroje, ki jim delajo ceneje nego delavci z rokami, trdna proizvodnja je večja in hitrejša, in večja konkurenca je mogoča. Tako se dela za ona, ki želijo dela in ki jih edino delo more pravičniti, vedno manj, brezposelnost pa vedno večja. Izračunano je, da je na svetu točno nad 30 odstotkov delovnih moči več, kakor jih sedanjí red potrebuje, na sedanjí način obrata v industriji. To število se bo še vedno množilo, dokler si svet ne bo pametno in pravično uredil svojega gospodarskega reda.

Predor pod najvišjo evropsko goro. — Med Francijo in Italijo je domenjano, da zgradijo pod Mont Blancem, ki je najvišja gora v Evropi, predor iz ene države v drugo. Predor bo v višini 1212 m in bo dolg 12 km. Stroški zanj bodo znašali 60 milij. frankov, ki jih bosta krili obe državi sorazmerno. Predor bo imel obliko dveh ločenih rogov, ki bosta na vsak kilometer zvezana s prečnim rovom. Promet bo torej enosmeren. Sredi gore bo v goro videsna avtomobilska postaja, v kateri bo poslovala tudi carina.

500.000 organiziranih delavcev marksistov je ta čas v Belgiji; 100.000 manj kot leta 1921.

Ena za meč. »No, kako je, ko si oženjen?« — »Ko sem se ženil, sem jaz jaz govoril, ona je pa poslušala. Ko sem se oženil je ona govorila in sem jaz poslušal. Zdaj pa govoriva oboje, sosedje pa poslušajo.«

DROBTINE

Hoja in značaj. Način kako hodiš in stopaš je zelo važen za tistega, ki študira tvoj značaj. Evo nekoliko primerov, ki so jih postavili vseščaki v tem upravljanju. Brzi hod je vedno dokaz odločnega človeka. Takšen značaj pa je tudi čisto razburljiv. Slučaji, ko vzkipi za malenkost, niso redki. Tisti, ki stopa na prste, se rad čudi in divi, je pa tudi močnejši in tajnovitev prikazen. Raztresenec pokazuje svojo čud na zunaj s tem, da vihra okoli. Vse drugače se drži zaskrbljen in nesrečen človek, ki hodi sklonjen in stopa s kratkimi, nervoznimi koraki. Umerjen hod in dolgi koraki polazujejo umerjenega človeka, ki vse premišli in ve, kaj hoče. Kaj značilna je tudi hoja zaročnikov. Njihov korak je jedva slilen, okoli ust pa jim igra čuden nasmeh. Ponosen človek stopa mirno in lahko, roke in noge so mu iztegnjene, gleda naravnost in se nikoli ne umakne v stran.

O nemškem župniku v Trieru pripovedujejo, da si je vselej vedel pomagati, kadarkoli je bil v zadregi za denar. Neki večer se je odpravil v kavarno, kjer je bilo mnogo odličnih mož, ki so se po svoji navadi zabavali. Prišel je med njim, prekinil igro in zastavil vsem zbranim težko uganke. Kadarkoli mi je ne reši, plača pol urke v blaginjo na mizi, izkupiček dobi neka uboga žena v prvem predmestju. Uganke ni mogel nobeden rešiti, rade volje so vsi prispevali v blaginjo, že iz radovednosti, kaka bo rešitev uganke. Župnik pa ni bil in tudi sam priloži pol marke k nabrani izoti in pravi: »Tudi jaz ne vem rešitve uganke.«

Neki londonski mehanik je nedavno izumil in ponudil angleški vladi svojo brezstrojno puško za rabo pri armadi za pešce. S to puško je mogoče oddati 1.100 strelcev v eni minuti.

Papež o neznanem delavcu. V času posvetovanja na socialnem tednu kanadskih katoličanov v Montrealu je bilo prečitano pismo sv. Osketa nadškofu v Quebecu. Papež govori v njem o neznanem vojaku, ki so mu v gori deželah postavili spomenike v počastitev požrtvovalnih o neznanih zaslug za domovino. Toda hipe se tudi boj na področju dela, ki zahteva mnogo žrtve, a te bodo ostale za zmerom nezna. ne, zlasti pa v današnjih težkih časih svetovne gospodarske krize. V vrsto Neznane delavca sodijo množice brezposelnih, ki gledajo z brezupno v srcu svoje prisilno brezdelje, kakaj priradi bi delali, da bi vzdrževali sebe in svoje. Ne smemo pozabiti, da imajo ti Neznani delavci nedotakljivo pravico do dela in sicer do dela, ki bi bilo tako plačano, da bi se mogli gospodarsko in pravno razvijati v zadovoljne državljane in domobranitelje. S pravico do dela je v zvezi dolžnost državljanov in odgovornih politikov, da poiščejo sredstva in potov, kako dati vsem neznanim delavcem zaposlitve in kruha.

Slon masčevalec. V berlinskem zoološkem vrtu imajo 15 let staro slonico, ki je povzročila, da je bil njen paznik in čuvaj odpuščen iz službe. Krotillec je pri nekem gostovanju v Pragi najel češkega paznika, naj spremlja slona v Berlina. Predno pa je novi paznik odpoštoval na Nemško, je doma na Češkem poceni nakupil mnogo tobaka, ki ga je hotel vtihotapiti na Nemško. Tega pa ni mogel izvršiti, ker je nekoga dne slonica našla paznikovo tobakno zalogo in požrla ves tobak kakor sladico. Zaradi tega je bil paznik ves divji in je v svoji jezi ugriznil žival v konec rilca, kjer je edini kraj na slonovem telesu, ki slona lahko boli. Slonica tega ni pozabila in se je nad paznikom masčevala. Kadarkoli je paznik prišel v njeno bližino, je žival iztegnila svoj rilce, prijela paznika in si ga začela tlatiti v žrelo. Kadarkoli je slonica nastopala v cirkusu in je njen paz-

nik prišel zraven, ni več poslušala krotilca, ampak je škilila le za paznika, da bi ga zopet kaznovala. Zato je krotilec končno moral opustiti paznika brez odpovednega roka in dobiti drugega spremljevalca za žival. Odpušeni paznik pa je vložil tožbo pred delavskim sodiščem in zahteval odškodnino. Delavsko razsodišče pa je odločilo, da se je slon po pravici branil še nadalje sodelovati s tako togotnim paznikom. Tako je slon pred sodiščem dobil zadoščenje proti človeku.

Kaj izdaja suho in vlažno oko. Znanl starogrški rek pravi, da je oko zrcalo duše. V prejšnjih časih so namreč mislili, da izhaja iz očesa, oziroma zenice nekakšen duševni ogenj, ki so mu pod nekimi pogoji pripisovali celo magični učinek. Resnica pa je, da ta ogenj ne izvira iz zenice, temveč iz roženice, ki je prozorna in odseva zunanje predmete, pri čemer sodeluje tudi naravna vlaga očesa. Suhotna roženica se ne leskeče niti od daleč tako močno, a če je vlaga preobila, tudi ne. Preveč solza napravi oko kalno. Radostno razpoloženje, ki povzroči živahnejšo krvni obtok in boljše izločevalno delo očesnih žlez, daje očesu naravno večji sijaj, nasprotno pa ga dela motnega. Pri tem pa sodeluje še cela vrsta činiteljev, ki sestavljajo v svoji skupnosti tisto duševno igro, ki ji pravimo govorica oči. Pri vsem odločuje pri tem poleg vlage roženice velikost zenice ter barva roženice intenziteta odseva. Očesni žar pri južnjakih in orientalah izvira od tega, da imajo temnejše očesno ozadje, ki močnejše odseva svetlobo. Oči a široko odprtimi zenicami se svetijo bolj živo nego oči z zoženo zenico. Odtoč navada nekkih žensk, da si z atropinom razširjajo zenice, to navada pa škoduje vidu. Kakor vidimo, nima sijaj oči po večini nobenega opravlja s duševnim življenjem. Oči so čarobno ogledalo, ki feshčkal očesa laž. To laž povečujejo še drugi činitelji, kakor oblika oči in oblika razpotka med vekami. Malone okrogel razperek povečuje očesno jabolko vsaj na videz zelo močno in daje otem, če so temne, značaj gazečnih in antileptih oči. Podolgovat in ovalen razperek pa daje očem spet drug značaj. — Prevelik razperek izenaki učinek pogleda in mu daje nekaj strmeža (bulječe oči). Tudi trepalnice imajo za izraz oči svoj pomen. Temne, dolge trepalnice učinkujejo vse drugače nego svetle in kratke. Koketne dame znajo izrabiti vse te posamezne činitelje in še druge, kakor na pr. pobešanje glave, da dosežejo s svojimi očmi čisto določene višje. Seveda pa izražajo oči lahko nehoti vse lestvice duševnih razpoloženj: od skromnosti, ponižnosti in žalosti preko žalosti do radosti, jeze itd.

Na vrhuncu gore Everest, v himalajskem gorovju, ki je najvišja gora na svetu, je zrak tako redek, da bi moral človek pri vsakem koraku desetkrat dihiniti.

Koliko las imamo na glavi. Ako hoče kdo povedati, kako neštevilokrat mu je žal zaradi kake stvari, potem pravi, da mu je žal, »kolikor las ima na glavi«. Da je to precejkrat, je dognal neki znanstvenik, ki je preštel lase na raznih glavah in ugotovil, da so lasje različne barve različni gosti. Naštel je na posameznih glavah: plavih las 140.400, kostanjevih 109.440, črnih 102.960 in rdečih 88.470. Kdor v točnost teh števil ne verjame, naj se sam prepriča!

Zbirka t in pol milijona metuljev. Na Angleškem je umrl James Joyce, ki so ga imenovali kralja metuljev. Edina strast tega zelo bogatega moža je bila, loviti metulje, jih naravnost umetniško pripraviti in jih shraniti v svoji ogromni zbirki, katere je napolnjevala več velikih dvoran. Le ona zbirka na svetu ima še več metuljev. James John Joyce jih je imel v svoji zbirki poldrug milijon. Da jih je dobil, je skoro vsako leto potoval po širnih morjih, po Avstraliji, Južni Ameriki, srednji Afriki in

CEVLJI

Din 19—, 21— otroški
Din 28—, 32— dekljski
Din 55—, 66— fantovski
Din 66—, 89— ženski
Din 66—, 84— moški

Snežni čevlji

Din 24— otroški in dekljski
Din 30—, 34—, 38— ženski

Gorski čevlji

od Din 145— dalje

Siermecki

TRIGLAVSKO - ONA

TONARTIA PERLA - IN - OBLEK

CELJE št. 19

Zahtevajte veliki ilustrirani cenin, katerega dobite zastonj! Kar ne naga, se zmožna ali vrne denari

po Kitajskem. Za to svojo strast je vsako leto žrtvoval 10.000 angleških funtov. Ta svoj sport je Joyce gojil neudrudno 40 let. Kajpada prva leta ni izdal toliko, kakor kasneje. Drag je postal sport posebno potem, ko je začel iskati posebne vrste metuljev. V ta namen, da pridobi posebne redke in lepe vrste metuljev, je organiziral cele ekspedicije. Tako ima v svoji zbirki vsa sam konad metulja, ki ga učenjaki imenujejo Charaxes fourmiera in ki živi le ob zgornjem toku reke redkega metulja. Joyce ga je ujel šele aprila lanskega leta. Z njim pa je tudi zaključil svoje zbiranje. Letos ga ni več med živimi. Zbirko cenijo na 50 tisoč funtov. To dragocenost je kralj metuljev zapustil angleškemu narodu.

Zakaj jemo poleti manj kakor pozimi? Do neke mere ureja telo proizvajanje toplote s tem, da omejuje notranje zgorevanje. Če se pa pri močni toploti od zunaj zgorevanje na ta način zmanjša, potrebuje ta preosnova manj snovi za zgorevanje, torej ni treba, da se mu toliko te snovi dovaja. Tako prihaja, da po- učuje človek poleti manj zgorljive hrane kakor pozimi. Iz prav tega vzroka se ljudje na hladnem severu hranijo z živili visoke hranilne vrednosti (masčobami) kakor ljudje v južnih krajih, kjer povsem zadostuje hrana iz oglikovih hidratov, sladkorja, sadja itd.

Znani španski vojskovodja Francisco Pizarro je v vojni s Peruvijanci imel vse konje svoje armade podkovane z zlatom, ker je bilo v tistih časih jeklo bolj redko in drago kakor zlato.

NAZNANILA

n Gledališko in pevsko društvo v Predyevru pri Kranju uprizori v nedeljo 25. novembra t. l. ob 15 v Ljudskem domu Anzongruber-Benkovičovo veselico v 5 dejanjih »Slaba vest«. Naglopijo preizkušeni igralci, zato je upati, da bo igra do- cela uspeša. Vsi prijatelji predvdorskega odra so najviljudneje vabljani.

V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA«!

Tovarna „SOKO“ oblek

obrabule z domačim kapitalom, zaposluje domače delavstvo in domače uradništvo.

Imamo svojo ovčjo farmo in izdelujemo plašče in obleke iz prave domače volne - Smo nasprotniki vsakega fraziranja in se zatekamo raje k dejanjem.

Zato bomo prodajali od 11. do 24. t. m. novo došle moške huzbertus plašče, vseh velikosti, po Din 235—, Din 255—, Din 270—, Din 285—

Vabimo tudi cunj, dame, da si ogledajo in pomerijo naše damske plašče, gospode pa opozarjamo na naše specialne sportne obleke. — Dovoljujemo si Vas opozoriti, da pri naročanju daril za svojo dečo Miklavžu ne pozabite, da Vam lahko postrežemo z dobrimi in cenovnimi otroškimi plaščki in oblekami. — Veselilo nas bo, ako nas boste posetili in se prepričali, da vse to, kar govorimo in pišemo, niso prazne besede, s katerimi naj bi Vas zbegali in Vam morda prodali nekaj črnega za belo. Prost ogled in kritika.

Zastopstvo »Soko« oblek za Slovenijo: Ivan Kos

Prodajalne »SOKO« oblek: Ljubljana: Sv. Petra cesta 23, Celovška cesta 63. - Kranj: Glavni trg 102. Otvorimo 16. novembra: Maribor: Anton Poš, Aleksandrova c. 27 - Celje: Fišer in drug, Kralja Petra c. 22.

